

Sateenkaariperheet^{ry}

Toimintasuunnitelma 2021

Hallituksen esitys syyskokoukselle 7.11.2020

Sisältö

1.	Johdanto	3
2.	Vaikuttamistyö	4
	2.1. Perhepoliittiset tavoitteet 2018–2022	4
	2.2. Vaikuttamistyön toimenpiteet 2021	5
	2.3. Monimuotoiset perheet -verkosto vaikuttamistyön tukena	7
	2.4. Kansainvälinen vaikuttamistyö	7
	2.5. Yhteistyöverkostojen kehittäminen	8
3.	Ammatillisen työn kehittäminen	9
	3.1. Koulutukset ammattilaisille	9
	3.2. Koulutusmateriaalit ammattilaisille	10
	3.3. Hankkeiden ja erillistointojen tekemä ammatillisen työn kehittäminen	11
	Väriä perhehoitoon -hanke	11
	Perhesuhdekeskus -toiminta	11
	Kumppanuusvanhemmuushanke käynnistyy	12
	Paikka auki	12
4.	Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta ja ammatillinen tuki	12
	4.1. Neuvonta- ja tukimateriaalit perheille ja perhettä suunnitteleville	12
	4.2. Yleinen neuvontapalvelu (käytännöllinen neuvonta)	12
	4.3. Perhesuhdekeskuksen ammatillinen, psykososiaalinen tuki	13
	4.4. Sateenkaariperheiden perhevalmennus	14
	4.5. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet	14
5.	Monimuotoista vertaistoimintaa	15
	5.1. Vuositeema 2020–2021 vanhemmuuskumppanuus	15
	5.2. Vertaistoimintaa erityisryhmille	15
	5.3. Rakkaussuhteita voimistava vertaistoiminta	18
	5.4. Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen	19
	5.5. Läheisten toiminta	20
	5.6. Leirimuotoinen vertaistuki	20
	5.7. Vapaaehtoisesti toteutettu paikallinen vertaistoiminta	21
	5.8. Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta	26
	Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä	26
	Pride-tapahtumiin perhesisältöjä	26
6.	Vertaistoiminnan kehittäminen	27
7.	Tukipalvelut	30
	7.1. Viestintä	30
	Viestinnän kehittäminen ja kanavat	30
	Vaikuttamisviestintä ja ulkoinen yhteisöviestintä	31
	Jäsenviestintä ja sisäinen yhteisöviestintä	31
	Viestintämateriaalit	32
	7.2. Sateenkaariperheitä ja perhettä suunnittelevia koskevan tiedon kerääminen	32
	7.3. Jäsenpalvelujen kehittäminen	32
	7.4. Hyvä hallinto varmistaa toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden	33
	Seuranta ja arviointi	33
	Henkilöstö	33
	Toimitilat	34
	Talous	34
	Liite 1: Monimuotoiset perheet -toiminnan toimintasuunnitelma	35

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, nuoriso- ja perhetyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan, Väestöliittoon, Sosteen, Parisuhdekeskus Kataja ry:hyn, Nelfaan (Network of European LGBT Families Association), IFED (International Family Equality Day), Transgender Europeen, Ilgaan (International LGBTI Association) ja työnantajajärjestöön Hyvinvointiala HALI ry.

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia sateenkaariperheiden lasten, vanhempien ja perhettä suunnittelevien kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, palveluiden kehittäjänä, tiedontuottajana ja -välittäjänä sekä edunvalvojana. Tavoitteena on edistää perheiden moninaisuuden huomioimista yhteiskunnassa, lisätä tietoisuutta sateenkaariperheistä, kehittää lainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää tukemaan sateenkaariperheitä heidän kasvatustehtävässään sekä tarjota sateenkaariperheiden jäsenille heidän tarvitsemiaan tukipalveluita.

Vuosi 2021

Vuonna 2021 vaikuttamistyön keskiössä kuntavaalit, vanhemmuus-, trans- ja sijaissynnytyislakien valmistelussa mukana oleminen, perhevapaa uudistuksen, julkisten hedelmöityshoitojen ja lapsenhuoltolain toimeenpanon seuraaminen, adoptiolain uudistamiseen ja kumppanuusvanhemmuuteen liittyvä verkostoituminen sekä osallistuminen hallituksen ohjelmien valmisteluun, erityisesti lapsistrategiaan. Yhdistyksen perhepoliittisen ohjelman mukaisesti nostetaan aiempaa vahvemmin esiin sukupuolen moninaisuutta vaikuttamistyössä.

Yhdistyksen toiminnan kehittämisessä kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota intersektionaalisuuteen. Toimintavuoden aikana tehdään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Kehitetään toiminnan esteettömyyttä, saavutettavuutta ja monikielisyyttä. Kartoitetaan eri kulttuuritaustaisten ja turvapaikan hakijoiden tarpeita toiminnalle. Tämä työ on pitkäjänteistä eikä tule valmiiksi vuonna 2021.

Vuonna 2021 haetaan avustusta kumppanuusvanhemmuutta tukevalle hankkeelle. Jatketaan Perhesuhdekeskuksen toiminnan järjestämistä ja Monimuotoiset perheet -verkoston hallinnointia.

Teemana 2020-2021 on vanhemmuuskumppanuus

Teeman valitsemisen tarkoituksena on kiinnittää erityistä huomiota johonkin tiettyyn teemaan kerrallaan. Teema vaikuttaa yhdistyksen järjestämään vertaistoimintaan, vaikuttamistyöhön ja ammatillisen työn kehittämiseen. Vanhemmuuskumppanuutta tarkastellaan mahdollisimman laajasti käsittäen kaikki tilanteet, joissa lapsen vanhemmuutta jaetaan kahden tai useamman kesken. Teeman valinnassa on ajateltu esimerkiksi apila- ja polyperheitä, kumppanuusvanhemmuutta (co-parenting) laajemminkin, eron jälkeistä vanhemmuuskumppanuutta, mutta myös vanhemmuuskumppanuutta parisuhteessa.

Tavoitteet:

- Tuetaan sateenkaari-ihmisten vanhemmuuskumppanuutta tiedottamalla, neuvomalla ja tarjoamalla ammatillista ja vertaistukea.
- Vaikutetaan lainsäädäntöön ja palvelujärjestelmään erityisesti kumppanuusvanhemmuustilanteiden (co-parenting) huomioimiseksi

Toimenpiteet vuonna 2021 on esitelty luvussa 5.1.

2. Vaikuttamistyö

Vaikuttamistyössä pyritään edistämään sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien hyvinvointia mahdollisimman laajasti, sekä parantamaan sateenkaari-ihmisten perheellistymismahdollisuuksia. Vaikuttamistyö on jatkuvan kehittämisen ja oppimisen aluetta. Kaikkien perheiden Suomi -hanke sekä kansainvälinen yhteistyö auttavat yhdistystä kehittämään omaa vaikuttamistyötään.

Pitkän aikavälin tavoitteet:

- Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri arvostavat kunkin perheen yksilöllistä perhe-elämää
- Jokaisen lapsen kasvua, perheen vanhemmuutta ja vanhempien rakkaussuhdetta tuetaan
- Suomalainen lainsäädäntö huomioi sateenkaariperheet yhdenvertaisesti oikeuksissa, velvollisuuksissa ja etuuksissa
- Lainsäätäjä huomioi perheiden moninaisuuden aina uutta lakia säätäessään
- Valtiovallalla on tarkkaa ja pitkäaikaista tutkimustietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja tarpeista
- Sateenkaariperheiden hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta seurataan ja edistetään koordinoitusti valtiovallan toimesta osana jatkuvaa ja hyvin resursoitua valtion seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikkaa
- Sateenkaariperheiden yhdenvertaisuutta valvoo siihen nimetty viranomainen, yhdenvertaisuusvaltuutettu.
- Seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ja perheiden moninaisuutta esiin tuovaa moninaisuuskasvatusta tehdään julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ei ole jätetty muutaman pienen järjestön vastuulle vaan sitä tehdään koordinoitusti julkishallinnon ja hyvin resursoitun ja laaja-alaisen kolmannen sektorin toimesta.
- Julkisessa keskustelussa sateenkaariperheistä puhutaan asiallisesti
- Sateenkaariperheet ry on aktiivinen järjestö, joka jatkaa vaikuttamistyötään perhepolitiikassa, ja jolla on resursseja osallistua lastensuojelun kehittämistyöhön ja koordinoita laajaa ja laadukasta vertaistoimintaa.

2.1. Perhepoliittiset tavoitteet 2018–2022

Yhdistyksen syyskokous asetti syksyllä 2017 yhdistykselle seuraavat perhepoliittiset tavoitteet, silmällä pitäen huhtikuussa 2019 järjestettäviä eduskuntavaaleja. Painopistealueeksi asetettiin sukupuolen moninaisuus. Alla mainitut tavoitteet on eritelty tarkemmin ohjelmassa, joka löytyy yhdistyksen nettisivuilta.

1. Valtionhallinnon toimintaohjelma seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
2. Translaki korjataan ihmisoikeusperustaisesti ja itsemääräämisoikeuteen perustuvaksi. Translaissa olevasta transsukupuolisten lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksesta luovutaan välittömästi.
3. Perheellistymismahdollisuuksien laajentaminen
 - Säädetään kotimainen, syrjimätön sijaissynnytyslaki
 - Yhdenvertaiset hedelmöityshoidot kaikille sateenkaariperheille julkisilla klinikoilla, ja oikeudenmukaiset sairausvakuutuskorvaukset yksityisistä hedelmöityshoidoista
 - Rohkaistaan sateenkaariperheitä ja lastensuojelua lisäämään sijaishuollon perhehoitoa sateenkaariperheissä
 - Adoptioyhteistyötä etsittävä sellaisten ulkomaisten toimijoiden kanssa, jotka sijoittavat lapsia sateenkaariperheisiin
4. Perhevapaiden uudistetaan huomioimaan perheiden moninaisuus

5. Useamman vanhemman perheiden tilanteet
 - o Tapaamisoikeus voitava sopia tai määrätä myös sosiaaliselle vanhemmalle
 - o Vanhempien saatava sopia keskenään huoltajuudesta myös muulle kuin oikeudelliselle vanhemmalle
 - o Perhe-etuudet useamman vanhemman ja kodin tilanteessa
 - o Useamman vanhemman juridinen vanhemmuus mahdollistettava
6. Yhdistetään isyys- ja äitiyslait vanhemmuuslaiksi, joka mahdollistaa sukupuolen moninaisuuden huomioimisen, useamman kuin kahden vanhemman vahvistamisen ja vanhempien väliset sopimukset vanhemmuudesta.
7. Vanhemmuuden ja huoltajuuden instituutioiden rinnalle tulee luoda vaihtoehtoisia juridisia instituutioita, joissa hoivan vastuuta voidaan jakaa moninaisemmilla tavoilla lapselle tärkeille aikuisille vanhempien sopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen mukaan.
8. Kaikkien perheiden Eurooppa
 - o Sateenkaariperheiden vapaa liikkuvuus ja perhesuhteiden yhteinen tunnustaminen
 - o Maahanmuutto- ja pakolaiskysymyksissä sateenkaariperheet huomioitava perheenä heidän oikeudellisista suhteistaan riippumatta
9. Perhepalvelut kohtaavat kaikenlaiset sateenkaariperheet asiallisesti ja riittävään tietoon nojautuen
10. Opetussuunnitelmat ja oppimateriaalit sisältävät tietoa perheiden moninaisuudesta varhaiskasvatuksessa, yleissivistävässä ja ammatillisessa/akateemisessa koulutuksessa.

2.2. Vaikuttamistyön toimenpiteet 2021

Vuonna 2021 vaikuttamistyön keskiössä kuntavaalit, vanhemmuus-, trans- ja sijaissynnytyislakien valmistelussa mukana oleminen, perhevapaaudistuksen, julkisten hedelmöityshoitojen ja lapsenhuoltolain toimeenpanon seuraaminen, adoptiolain uudistamiseen ja kumppanuusvanhemmuuteen liittyvä verkostoituminen sekä osallistuminen hallituksen ohjelmien valmisteluun, erityisesti lapsistrategiaan. Yhdistyksen perhepoliittisen ohjelman mukaisesti nostetaan aiempaa vahvemmin esiin sukupuolen moninaisuutta vaikuttamistyössä.

Toimenpiteet vuonna 2021:

Jos rahoitusta erityisasiantuntijan palkkaamiseen ei saada STEAlta, toimenpiteet toteutuvat huomattavasti rajatummassa muodossa. Vuositeeman mukaisesti panostetaan ennen kaikkea kumppanuusvanhemmuuteen liittyviin tavoitteisiin, joista keskeisimpiä ovat vanhemmuuslaki, adoptiolaki, perhevapaat ja lapsenhuoltolain toimeenpano.

- Vastataan kaikkiin lausuntopyyntöihin, jotka yhdistykselle tulee. (Ilman erityisasiantuntijaa kyetään vastaamaan vain pieneen osaan lausuntopyynnöistä.)
- USEAMMAN VANHEMMAN VANHEMMUUS:
 - o Jos (kun) hallituksen esitys vanhemmuuslaiksi (odotettavissa loppuvuodesta 2020) ei sisällä useamman vanhemman vanhemmuutta, käynnistetään vuoden 2021 alussa kampanja, jonka tavoitteena on saada sekä vanhemmuus- että adoptiolain uudistus hallitusohjelmaan 2023.
 - o Rakennetaan yhteistyöverkosto olennaisiin toimijoihin (ainakin adoptioperheet, uusperheet) ja tehdään analyysi perheiden tarpeista ja tarvittavista lainsäädäntöhankkeista
 - o Vakuutetaan lapsi- ja perheteroimijat siitä, että on lapsen edun mukaista, että hänen kaikki vanhemmuussuhteensa vahvistetaan
 - o Luodaan julkista ja poliittista tietoisuutta, jotta vanhemmuuslaissa otettaisiin huomioon useamman kuin kahden vanhemman ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien vanhempien perheet.
 - o Toteutetaan mediakampanja painottuen sosiaaliseen mediaan. Kampanjalle luodaan omat nettisivut, some-kanavat ja ilme. Mediakampanjassa käytetään

hyväksi äitiyslaki-kampanjan hyviä käytäntöjä, esimerkiksi lapsen oikeuksiin fokusoivia infografiikoita ja kuvia.

- **TRANS-, MUUN- JA INTERSUKUPUOLISTEN VANHEMMUUS:**
 - Huolehditaan, että uudessa translaissa sukupuolen vahvistamisesta huomioidaan täysimittaisesti perheellistymismahdollisuudet (lisääntymisvaatimuksen lisäksi edistetään lapsitoiveiden toteuttamista esim varmistamalla kaikille mahdollisuus tallentaa sukuolujaan), perhe-etuudet sekä ennen kaikkea oikeanlaiset vanhemmuusmerkinnät (linkki vanhemmuuslakiin).
 - Osallistutaan kutsuttuna asiantuntijana valmistelutyötä tekevän työryhmän työhön.
 - Tuotetaan tietoa translaista vanhemmuuteen ja lapsiperheellistymiseen liittyvistä näkökulmista. Jaetaan tietoa virkamiehille ja päättäjille.
 - Osallistutaan kumppanien mediakampanjoihin.
 - Keskustellaan hedelmöityshoitoklinikoiden ja transpolien kanssa riittävästä hedelmällisyysneuvonnasta sekä hedelmöityshoitosten (mukaan lukien omien sukuolujen säilytys) saatavuudesta
- **SIJAISYNNYTYSLAKI:**
 - Ensisijaisesti varmistetaan, että hallitusohjelmassa mainittu sijaissyntyyslaki otetaan todella valmisteluun. Mobilisoidaan hallituspuolueiden poliitikkoja varmistamaan, että valmistelu käynnistetään ja että yhdistyksen tavoitteet huomioidaan valmistelun periaatteina.
 - Sijaissyntyysvaikuttamistyötä jatketaan jo pari vuotta jatkuneessa yhteistyössä kumppanien kanssa. Sateenkaariperheet ry on koordinoanut yhteistyöverkoston toimintaa.
 - Verkoston kanssa luotuja yksityiskohtaisia ratkaisuehdotuksia sijaissyntyysjärjestelyiden haasteiden ratkaisemiseksi viedään virkamiesten, tutkijoiden ja päättäjien tietoon.
 - Osallistutaan lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän toimintaan.
 - Perustetaan nettisivut ja somekanavat mediakampanjakäyttöön.
- **YHDENVERTAISET HEDELMÖITYSHOIDOT:**
 - Seurataan aloittavatko viimeisetkin julkiset lapsettomuusklinikat naisparien ja itsellisten naisten hoitoja hallinto-oikeuksien vuonna 2019 tekemien syrjintätuomioiden vaatimusten mukaisesti.
 - Ollaan yhteyksissä klinikoille, varmistetaan, että valitut hoitokäytännöt eivät ole enää jatkossa syrjiviä. Tiedotetaan perheille uusista mahdollisuuksista ja niiden rajoituksista.
 - Kysellään perheiden kokemuksia kyselyllä. Annetaan klinikoille palautetta tekemämme kyselyn pohjalta.
 - Panostetaan merkittävästi julkisten klinikoiden lahjasolupankkien lahjoittaja-rekrytoinnin tukemiseen.
 - Yhdessä kumppanien kanssa luodaan poliittista painetta lisätä lapsettomuushoitosten resursseja hallitusohjelmakirjauksen hengessä.
- **LAPSEN HUOLTO- JA TAPAAMISLAIN UUDISTUKSEN TOIMEENPANO:**
 - Tullut voimaan 1.12.2019.
 - Tiedotetaan uusista mahdollisuuksista perheille. Kannustetaan perheitä sopimaan huoltajuuksista useammalle kuin kahdelle ja hakemaan tapaamisoikeutta sosiaaliselle vanhemmalle. Kannustetaan perheitä yrittämään myös ennakkollisia päätöksiä sosiaalisen vanhemman tapaamisoikeudesta.
 - Seurataan, miten sosiaaliviranomaiset ja tuomioistuimet alkavat ratkaista useamman vanhemman perheiden asioita. Tehdään kysely perheille, lastenvalvojille ja tuomioistuimille loppuvuodesta.
 - Kiinnitetään ammattilaisten ja päättäjien huomioita mahdollisiin esiin nouseviin haasteisiin. Koulutetaan lastenvalvojia ja kirjoitetaan useamman vanhemman perheiden tapaamisoikeudesta lakitieteellisiin julkaisuihin.

- Työstetään useamman kuin kahden vanhemman perheiden tapaamisoikeuspäätöksistä materiaalia vanhemmuuslain säätelyyn useamman kuin kahden vanhemman perheiden kohdalla.
- PERHEVAPAAT:
 - Huolehditaan, että perhevapaaudistus huomioi sateenkaariperheiden, mukaan lukien apilaperheiden ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien vanhempien tarpeet.
 - Lausutaan tulevasta työryhmämietinnöstä, vaikutetaan eduskuntakäsittelyyn, lausutaan valiokunnassa.
- ÄITIYSLAKI:
 - Seurataan äitiyslain toimeenpanon etenemistä, kun ensimmäiset äitiydet on tunnustettu neuvoloissa vuoden 2020 aikana, kerätään jäseniltä kyselyssä tietoa kokemuksista neuvoloissa, järjestetään neuvoloille täydennyskoulutusta ja kirjoitetaan asiasta alan ammatillisissa lehdissä.
- Hallitus aikoo tehdä yhdenvertaisuuslakiin osittaisuudistuksen. Seurataan lain valmistelua, annetaan lausuntoja.
- Seurataan adoptioalan kehitystä kun samaa sukupuolta olevien yhteinen adoptio on tullut mahdolliseksi. Tehdään jossain vaiheessa kyselyn adoptioalan ammattilaisille ja adoptiopoolulla oleville sateenkaariperheille kokemuksista uuden lain soveltamisessa.
- Analysoidaan sateenkaariperheiden huoltajuuspäätöksiä, tehdään perheille ohjeistus, millä tavoin tehdä menestyksellinen huoltajuushakemus
- Tehdään yhteistyötä THL:n ja muiden tutkimuslaitosten kanssa, jotta tulevaisuudessa saataisiin enemmän tietoa myös sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien hyvinvoinnista
- Ollaan mukana seuraavissa palvelujärjestelmän kehittämishankkeissa: Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisohjelma, perhekeskus-toimintamallin rakentaminen, eropalveluiden kehittäminen, lastensuojelun perhehoidon kehittäminen

2.3. Monimuotoiset perheet -verkosto vaikuttamistyön tukena

Monimuotoiset perheet -verkosto koostuu kymmenestä perheiden monimuotoisuutta edustavasta järjestöstä. Sen tarkoituksena on tehdä perhepolitiikan ja -työn kehittämis- ja vaikuttamistyötä kymmenen itsenäisen järjestön laajana ja tiiviinä yhteistyönä. Toiminnan tavoitteena on tunnistaa järjestöjen kohderyhmiä yhdistäviä yhteisiä haasteita, etsiä niihin ratkaisuja ja viedä näitä ratkaisuja palveluiden ja lainsäädännön kehittäjien tietoisuuteen. Tavoitteena on, että yhteistoiminnan myötä syntyy uutta tietoa ja osaamista järjestöjen vaikuttamistyön keinoista ja mahdollisuuksista. Verkoston työ tukee merkittävällä tavalla osaa Sateenkaariperheet ry:n tavoitteista, joissa on yhtymäkohtia verkoston muiden kumppanien tavoitteisiin. Toiminnalla on oma yksityiskohtainen toimintasuunnitelmansa, joka on tämän toimintasuunnitelman liitteenä.

Verkoston toiminnalle on saatu STEAn kohdennettu avustus. Toimintaa pyöritettiin hankerahoituksella vuosina 2013-2019. Toimintaa hallinnoi Sateenkaariperheet ry. Hankkeessa on työskentelee kolme työntekijää.

2.4. Kansainvälinen vaikuttamistyö

Kansainvälinen yhteistyö ja solidaarisuus ovat olleet vuosikymmenet erityisen vahvaa hlbtioikeuksien edistämiseksi. Myös Sateenkaariperheet ry:n työssä se on näytellyt merkittävää roolia sekä vahvistamalla yhdistyksen vaikuttamistyötä ja argumentaatiota kotimaassa että mahdollistamalla kansainvälisiin haasteisiin puuttumisen. Sateenkaariperheiden osalta suurin kansainvälistymiseen liittyvä haaste on se, että perheenjäsenten väliset juridiset suhteet saattavat menettää merkityksen, kun perhe siirtyy maasta toiseen. Toinen merkittävä näkökulma ovat sateenkaariperheellisten pakolaisten oikeudet.

Yhdistyksen merkittävimpiä kansainvälisen vaikuttamistyön kumppaneita ovat eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen kattojärjestö **Nelfa**, kansainvälisen sateenkaariperhepäivän järjestö **IFED**, maailman hlbt-järjestöjen kattojärjestö **ILGA** ja ennen kaikkea sen eurooppalainen osasto, kansalliset sateenkaariperhejärjestöt eri maissa, europarlamentaarikkojen LGBTI-Intergroup ja eurooppalaisten perhejärjestöjen kattojärjestö COFACE. Sateenkaariperheet ry on yksi Nelfan perustajajäsenistä. Myös kansainvälisen sateenkaariperhepäivän organisoinnissa yhdistys on ollut alusta asti mukana.

Tavoitteet:

- saadaan ideoita, tietoa ja hyviä käytäntöjä oman vaikuttamistyön kehittämiseen
- puututaan suomalaisten sateenkaariperheiden haasteisiin maamme rajojen ulkopuolella, ennen kaikkea vapaa liikkuvuus Euroopan Unionissa
- tuetaan eurooppalaista verkostoitumista, jotta voitaisiin yhdessä ratkaista yllä mainittuja yhteisiä haasteita
- käytetään kv-järjestöjä tukena kotimaisten vaikuttamistyön hankkeiden edistämässä
- edistetään Suomeen saapuvien sateenkaariperheellisten pakolaisten asemaa

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Hallituksen nimittämä kv-työryhmä jatkaa 2019 aloitettua yhdistyksen kansainvälisen toiminnan tavoitteiden määrittelyä ja kehittämistä
- Osallistutaan Nelfan ja Ilga-Euroopan vuosikokouksiin ja niiden yhteydessä järjestettäviin konferensseihin. Tarjotaan Ilga-Euroopan vuosikokoukseen lapsen oikeuksien teemaista työpajaa. Osallistutaan asiantuntijapuheenvuoroilla Nelfan ja muiden tahojen järjestämiin työpajoihin.
- Yhdessä IFEDin ja muiden mantereiden sateenkaariperhejärjestöjen kanssa järjestetään 2.5.2021 kymmenes Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä.
- Jatketaan vuonna 2020 aloitettua pohjoismaisen yhteistyön kehittämistä Pohjoismaisen ministerineuvoston tuella (Suomi puheenjohtajana 2021)
- Tehdään kv-kumppaneiden kanssa yhteistä tiedonkeruuta ja tarvekartoitusta ennen kaikkea useamman vanhemman vanhemmuuteen, sukupuolitettuihin vanhemmuusmerkintöihin ja sijaissynnytykseen liittyen
- Nostetaan perheteemoja esille kansainvälisissä hlbt-järjestöissä
- Vaikutetaan eurooppalaisten lapsi- ja perhejärjestöjen toimintaan myös kattojärjestöjemme Väestöliiton ja LSKL:n kautta
- Seurataan Suomesta turvapaikkaa hakevien sateenkaariperheiden tilanteita sekä maahanmuuttoviraston ja tuomioistuimien tekemiä päätöksiä. Seurataan ennen kaikkea tilannetta Venäjällä. Tuetaan Suomesta karkotetun venäläisen sateenkaariperheen valitusta YK:n lapsen oikeuksien komitealle. Tiedotetaan tulevasta päätöksestä. Vastuutetaan päättäjiä ja maahanmuuttoviraston viranomaisia tunnistamaan sateenkaariperheissä elävien lasten haavoittuvuus ja alttius vainolle.

2.5. Yhteistyöverkoston kehittäminen

Yhdistyksen vaikuttamistyön strategiana on laaja, aktiivinen ja ennakkoluuloton verkostoituminen.

Vanhemmuus- ja adoptiolakiverkosto: Vuonna 2021 kutsutaan kiinnostuneita lapsi- ja perhetyön toimijoita vanhemmuus- ja adoptiolakiuudistuksia tukevaan verkostoon (ks. kohta 2.2.)

Sijaissynnytyslakiverkosto: Koordinoidaan pari vuotta toimineen sijaissynnytyslakiverkoston toimintaa (ks. kohta 2.2.). Verkostossa ollut mukana Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Kohtuuttomat ry, Monimuotoiset perheet -verkosto, Väestöliitto ja yksittäisiä tutkijoita.

Perhehoidon kehittämisverkosto: jatketaan yhteistyötä lastensuojelun perhehoidon kentällä yhteistyössä *Perhehoitoliiton, Pelastaa lasten, Pesäpuun, Lastensuojelun Keskusliiton ja Helsingin kaupungin kanssa.*

Monimuotoiset perheet -verkosto: Keskeinen vaikuttamistyön verkosto (ks. kohta 2.3.). Kokoonnutaan neljä kertaa vuoden aikana yhteiseen kehittämispäivään. Tehdään yhteistyötä vapaaehtoistyön kehittämisessä. Tehdään toiminnan yhteistä arviointia ja kerätään kyselytietoja verkoston vapaaehtoisilta toimijoilta.

Seta, Setan muut jäsenjärjestöt, Trasek: Tehdään erittäin tiivistä yhteistyötä ennen kaikkea yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja tiedottamisessa. Setan kutumana kokoonnutaan sateenkaarivaikuttamistyön verkoston tapaamiseen neljä kertaa vuodessa. Lisäksi yksittäisissä vaikuttamistyön hankkeissa kokoonnutaan tarvittaessa. Yhteisenä erityisen tärkeänä ponnistuksena on translain uudistus. Vuonna 2017 käynnistettiin yhteistyössä Perhesuhdekeskus. Muita tärkeitä vaikuttamistyön kumppaneita *Amnesty, Ihmisoikeusliitto ja Mannerheimin lastensuojeluliitto.*

Lastensuojelun Keskusliitto: Keskusliitto on yhdistyksen kumppani perhekeskus-hankkeessa. Annetaan yhteisiä julkilausumia sateenkaariperheiden lasten oikeuksista.

Väestöliitto: Yhteistyö Hyvä Kysymys -toiminnassa jatkuu. On vaikuttamistyön tärkeä kumppani, toiminnanjohtaja Väestöliiton hallituksen jäsen.

Pelastakaa lapset: Yhteistyökumppani vaikuttamistyössä, perhehoidon ja adoptioalan kehittämistyössä. Muita kumppaneita adoptioalan kehittämisessä *Adoptioerheet, Helsingin kaupungin adoptioyksikkö, Interpedia ja Valvira*

Lapsiasiavaltuutettu: Yhteistyökumppani vaikuttamistyössä. Toiminnanjohtaja lapsiasiavaltuutetun HLBTI ja lapset –työryhmän puheenjohtajana 2015-2019.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu: Uuden yhdenvertaisuuslain myötä yhteistyö yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston kanssa on syventynyt. Vaikuttamistyössä sukupuolen moninaisuuden osalta yhteistyötä myös *tasa-arvovaltuutetun* kanssa.

Parisuhdekeskus Kataja: Läheinen yhteistyökumppani Perhesuhdekeskus-toiminnassa. Yhdistys kumppanina vuosittaisilla parisuhdepäivillä. Muita parisuhdetyön kumppaneita evankelis-luterilaisen kirkon perhetyö, Helsingin seurakuntayhtymä ja Helsinki Missio.

3. Ammatillisen työn kehittäminen

3.1. Koulutukset ammattilaisille

Yhdistyksen koulutuksissa, jotka on suunnattu lasten ja perheiden kanssa työtä tekeville ammattilaisille, tarjotaan ammattilaisille työkaluja kohdata sateenkaariperheitä palveluissa. Kohtaamisen lisäksi tarjotaan myös tietoa perheiden muodoista ja tilanteista. Kouluttamisesta vastaavat hankkeiden työntekijät omilla aihealueillaan, järjestön muu henkilökunta, palkkioperustaiset kouluttajat sekä yhteistyökumppanien kouluttajat. Luovutaan vapaaehtoisten kouluttajien verkoston ylläpidosta (vie huomattavasti enemmän resurssia kuin vapauttaa). Koulutuksista peritään pääsääntöisesti palkkio.

Stealta haetaan rahoitusta neljännelle vakituiselle työntekijälle erityisasiantuntijan työnkuvalla, joka sisältäisi erilaisia tehtäviä ammatillisen työn kehittämisen saralla, esimerkiksi kouluttamista, konsultointia ja asiantuntijana toimimista kehittämishankkeissa. Ammatillisen työn kehittämistä ja koulutuksia tehdään myös osana Perhesuhdekeskus-toimintaa ja kumppanuusvanhemmuushanketta.

Tavoitteet

Lisätään lasten ja perheiden parissa toimivien ammattilaisten tietoa ja osaamista sateenkaariperheiden kohtaamisesta ja perheiden erityishaasteista. Tavoitteena on myös kehittää kasvatusta ja opetusalan sekä sosiaali- ja terveystieteiden yksiköiden ja oppilaitosten toimintakulttuuria yhä moninaisuudelle avoimmaksi. Tavoitteena on edistää monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuuden toteutumista ja lisätä sateenkaariperheissä elävien lasten ja aikuisten hyvinvointia.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Vastataan mahdollisuuksien mukaan kaikkiin ammatillista täydennyskoulutusta koskeviin koulutuspyyntöihin. Ei markkinoida koulutuksia, ellei saada jotain lisäresurssia (vaikuttamisviestinnän asiantuntija/perhesuhdekeskuksen lisäyöntekijä/kumppanuusvanhemmuushanke)
- Jos saadaan lisäresurssia, vuonna 2020 koulutettavia erityisiä kohderyhmiä ovat neuvoloiden (äitiyslaki), Lastensuojelun ja lapsettomuuskliniikoiden (lahjasoluhoidot julkisilla) ammattilaiset sekä lastenvalvojat (huoltolain toimeenpano).
- Kumppanuusvanhemmuushankkeessa koulututetaan ensisijaisesti muita järjestöjä ja asiantuntijatahoja, lastenvalvojia ja sovittelijoita.
- Osallistutaan ammattilaisille suunnatuille messuille ja asiantuntijapäiville joko yhdistyksen omalla pöydällä tai monimuotoiset perheet -verkoston yhteisellä pöydällä.
- Tarjotaan yhdistyksen ja kumppaneiden kouluttajien asiantuntemusta ammatillisiin suurtapahtumiin, suurten toimijoiden seminaareihin ja yhteiskunnallisesti merkittäviin tapahtumiin.
- Perhesuhdekeskus kouluttaa, konsultoi ja tuottaa tietoa erityisesti pari-, ero- ja perhetyön ammattilaisille sateenkaari-ihmisten perhesuhteista.
- Perhesuhdekeskus lisää ammattilaisten tietoisuutta kaikista valtakunnallisista, sateenkaarierityisistä palveluista (palveluohjausmalli), joita voi konsultoida erityisissä tilanteissa.
- Perhesuhdekeskus toteuttaa koulutusosion sateenkaarevista perhesuhteista sekä Katajan kouluttamien parisuhdeneuvojien että kirkon kouluttamien perheneuvojien koulutuksiin
- Jos Perhesuhdekeskus saa kolmannen työntekijän, aletaan kartoittaa mahdollisuutta kehittää perhesuhteita tukevien palveluiden sateenkaariturvallisuutta laajamittaisemmin yhdessä yhden pilottikunnan kanssa.
- Perhehoitohanke tarjoaa kohdennettuja koulutuksia perhehoidon toimijoille sekä asiantuntijapuheenvuoroja lastensuojelun tapahtumissa
- Jos erityisasiantuntijan palkkaamiselle myönnetään rahoitus, ammatillisen työn koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa voidaan tehdä suunnitelmallisesti ja laajemmassa mitassa.

3.2. Koulutusmateriaalit ammattilaisille

Yhdistys julkaisee kohdennettua tietoa sateenkaariperheistä eri ammattiryhmille ja eri elämäntilanteisiin liittyen. Osa julkaisuista puhuttelee suoraan ammattilaisia. Myös seuraavassa luvussa 4.1. luetellut perheille suunnatut julkaisut palvelevat perheiden kanssa työtä tekeviä ammattilaisia. Julkaisut voivat olla sähköisiä tai perinteisiä.

Tavoitteet

Tarjotaan mahdollisimman monipuolista tietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja elämäntilanteista tavalla, joka on helposti ymmärrettävä ja samaistuttava.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Opas ammattilaisille sateenkaari-ihmisten perhesuhteiden erityiskysymyksistä (Perhesuhdekeskus)

- Tarvittaessa opas useamman vanhemman perheistä lastenvalvojille ja tuomioistuimille (edellyttää erityisasiantuntijan palkkaamista)
- Hyvä kysymys -alustalle ammattilaisille suunnattu koulutuskokonaisuus (edellyttää erityisasiantuntijan palkkaamista)

3.3. Hankkeiden ja erillistoimintojen tekemä ammatillisen työn kehittäminen

Väriä perhehoitoon -hanke

Hankkeen varsinainen toiminta päättyi vuonna 2020, mutta tulosten juurruttamista jatketaan vielä vuoden 2021 ajan. Hankerahoitusta on vielä jonkin verran jäljellä tähän tarkoitukseen

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Jaetaan loppuvuodesta 2020 valmistunutta ammattilaisen opasta sekä Perhehoitoliiton verkkosivuille luotua koulutuskokonaisuutta perhehoidon sosiaalityöntekijöille ja organisaatioille
- Osallistutaan lastensuojelupäiville ja perhehoidon päiville omalla pöydällä
- Tarjotaan kohdennettua, organisaatitasaista ja -lähtöistä koulutusta ja kehittämisyhteistyötä perhehoidon toimijoille koulutuspyyntöjen puitteissa, käytetään palkkioperustaista kouluttajaa
- Tiedotetaan sateenkariväelle sijaisvanhemmuuden mahdollisuudesta ja organisaatioiden rekrytointi-ilmoituksista
- Järjestetään sijaisvanhemmuus-infotilaisuuksien maakunnissa esimerkiksi pride-tapahtumien yhteydessä
- Osallistutaan "Ajoissa kotiin" rekrytointi- ja tiedotuskampanjaan syksyllä 2021

Perhesuhdekeskus -toiminta

Perhesuhdekeskus-toiminta on ollut käynnissä vuodesta 2017 ensin hankemuotoisena ja vuodesta 2020 eteenpäin vakinaisena toimintana. Kolmannelle työntekijäresurssille haetaan rahoitusta vuoden 2021 alusta.

Perhesuhdekeskus-toiminnan kohderyhmänä ovat järjestön muusta toiminnasta poiketen kaikki sateenkaari-ihmiset ja heidän läheisensä, ei vain lapsiperheelliset ja sitä suunnittelevat kuten yhdistyksen muussa toiminnassa. Tavoitteena on lisätä hyvinvointia sateenkaari-ihmisten perhe- ja läheissuhteisiin. Perhesuhdekeskus on kaikkien sateenkaarijärjestöjen yhteinen Perhesuhdekeskus.

Keskus koordinoi, kouluttaa ja kehittää rakkaussuhteisiin ja muihin perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa sekä tarjoaa ammatillista tukea perhesuhteiden tueksi. Sateenkaari-ihmisten perhe- ja läheissuhteiden erityiskysymyksiä ja tuen tarpeita kartoitetaan. Kerätyn tiedon pohjalta kehitetään keskuksen toimintoja, koulutetaan pari-, perhe- ja erotyön ammattilaisia sekä tuotetaan jaettavia materiaaleja perhe- ja läheissuhteiden tueksi sateenkaari-ihmisille, heidän läheisilleen sekä ammattilaisille.

Yksi Perhesuhdekeskuksen keskeisistä tehtävistä on koordinoida sateenkaarijärjestöjen palveluohjauksen kehittämistä. Hankkeen aikana kehitettyä palveluohjausmallia sekä asiakastyötä tekevien verkoston toimintaa kehitetään edelleen yhteistyössä muiden valtakunnallisia sateenkaarierityisiä palveluja tarjoavien järjestöjen kanssa.

Perhesuhdekeskuksen vuoden 2021 tarkennetut tavoitteet ja toimenpiteet on sisällytetty tämän toimintasuunnitelman muihin osioihin avustushakemuksen mukaisesti.

Kumppanuusvanhemmuushanke käynnistyy

Kumppanuusvanhemmuuden tukemiseen liittyvälle hankkeelle haetaan rahoitusta vuoden 2021 alussa STEAlta. Hanke on tarkoitus käynnistää myöhemmin toimintavuoden aikana. Hankkeen nimeksi on kaavailtu ”Kumppanuusvanhemmaksi – kun lapsi syntyy kahden kodin lapseksi” ja sitä haetaan kumppanuusvanhempien perheiden ja kumppanuusvanhemmuutta suunnittelevien tukemiseen neuvonnalla, informaatiolla, valmennuksella, vertaistoiminnalla ja ammatillisen työn kehittämisellä. Hankkeeseen on tarkoitus palkata kaksi työntekijää.

Paikka auki

Yhdistys on hakenut STEAn rahoitusta Paikka auki -ohjelmasta, jonka tarkoituksena on tarjota vaikeasti työllistyville nuorille tai osatyökykyisille vuoden mittainen mahdollisuus työskennellä järjestössä. Jos rahoitus saadaan, palkataan vuodeksi henkilö, jonka työtehtävät liittyvät ainakin viestintään ja nuorten toimintaan, työntekijän valmiuksien ja työkyvyn mukaan.

4. Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta ja ammatillinen tuki

4.1. Neuvonta- ja tukimateriaalit perheille ja perhettä suunnitteleville

Yhdistys julkaisee tieto- ja tukimateriaaleja kohdennetusti eri perhemuodoille ja eri perhetilanteisiin. Materiaalit tarjoavat sekä tietoa lainsäädännöstä, perhebyrokratiasta, perheellistymistavoista ja palveluista että tukea ja ideoita kehittää perheiden valmiuksia kohdata erilaisia perhetilanteita. Julkaisut voivat olla sähköisiä tai perinteisiä.

Tavoitteet

- Huomioidaan eri perhemuotojen, perhetilanteiden ja vähemmistöryhmien tiedon ja tuen tarpeet
- Perustetaan julkaistava materiaali selvitettyyn tietoon ja tarpeeseen (ks. luku 7.2.)

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Ongelmia läheisen kanssa -opas sateenkaari-ihmisille (Perhesuhdekeskus)
- Muunsukupuolisten odotusoppaan suomenkielisen käännöksen markkinoiminen kohderyhmille
- Uusintapainoksia olemassa olevista oppaista uudella visuaalisella ilmeellä tarpeen mukaan
- Lapsille suunnattua kirjaa vanhemman sukupuolen moninaisuudesta edistetään lastenkirjallisuuden työryhmässä
- Käännöksiä eri kielille neuvontamateriaaleista sekä neuvontavideoita Hyvä kysymys - verkkopalveluun, jos saadaan rahoitus vaikuttamisviestinnän asiantuntija palkkaamiseen
- Kumppanuusvanhemmille suunnattuja materiaaleja, jos hankkeelle saadaan rahoitus.
- Katso myös verkkosivujen neuvontasisältöjen kehittämisestä luku 7.2. Viestintä.

4.2. Yleinen neuvontapalvelu (käytännöllinen neuvonta)

Iso osa perhelainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää ei edelleenkään huomioi sateenkaariperheitä, mikä aiheuttaa arjen vastoinkäymisiä perheille. Tähän haasteeseen Sateenkaariperheiden neuvontapalvelu pyrkii vastaamaan. Neuvonta on byrokraattis-käytännöllistä neuvontaa, ei psykososiaalista tukea. Myöskään varsinaiseen juridiseen neuvontaan ei yhdistyksellä ole osaamista eikä resursseja. Perhesuhdekeskus tarjoaa psykososiaalista tukea perhesuhteiden tueksi erityisen haastavissa perhetilanteissa (ks alla).

Neuvontaa toteuttaa ennen kaikkea vertaistoiminnan koordinaattori. Hänen lisäksi neuvontatehtävää toteuttavat muut työntekijät. Lisäksi paikallistiimien merkitys neuvoina paikallisessa toiminnassa on korvaamaton. Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, perheiden läheiset, ammattilaiset ja toimittajat.

Tavoitteet:

Sateenkaariperheillä ja sellaista suunnittelevilla on mahdollisuus saada neuvoja niitä kaivatessaan. Perheet saavat tukea elämäntilanteisiin ja muutoksiin liittyviin haasteisiin ja heitä ohjataan tarvittaessa psykososiaalisen tuen piiriin. Lasta suunnittelevat ja tuoreet perheet saavat luotettavaa tietoa ja ohjeita byrokratian kiemuroihin ja lasten saamiseen liittyen.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Puhelinpalvelu kaksi kertaa viikossa (toinen aamulla ja toinen lounasaikaan).
- Sähköpostineuvonnasta saa kirjallisen vastauksen viikon kuluessa.
- Neuvonta-chatit kuusi kertaa vuodessa. Perhetyyppi-chateissa myös neuvontaa.
- Verkkosivuille rakennetaan usein kysytyt kysymykset –osio
- Palvelusta tiedotetaan myös englanniksi
- Muutaman kerran vuodessa toteutettavana neuvontapäivänä on kenellä tahansa mahdollisuus varata aika henkilökohtaiseen neuvontaan kasvotusten tai videoyhteyden avulla.
- Apilaperheiden ennalta ehkäisevää henkilökohtaista neuvontaa jatketaan kokeiluna Perhesuhdekeskus-hankkeen puitteissa
- Jos rahoitus saadaan erityisasiantuntijan palkkaamiseen, voidaan kehittää perhettä suunnitteleville suunnattua viestintää, ks. kohta 7.1.

4.3. Perhesuhdekeskuksen ammatillinen, psykososiaalinen tuki

Perhesuhdekeskus tarjoaa ammatillista tukea kaikkien sateenkaari-ihmisten perhesuhteiden tueksi niin sateenkaari-ihmisille itselleen kuin heidän läheisilleenkin. Ammatillisen tuen muotoja on kolme: puhelinpalvelu, päivystyschat ja tukitapaamiset. Puhelinpalveluun voi soittaa tai päivystyschattiin ottaa yhteyttä missä tahansa perhetilanteeseen liittyvässä huoleessa. Tukitapaamisia tarjotaan erityisen haastavissa perhetilanteissa, joihin asiakkaat eivät koe saavansa tukea julkisista palveluista. Asiakkaalle tarjotaan tukitapaamisia 1-5 kappaletta joko Helsingissä kasvokkain, videopuhelun välityksellä tai puhelimitse. Ammatillisesta tuesta vastaa Perhesuhdekeskuksen perhetyöntekijä.

Tavoitteet:

Sateenkaari-ihmiset ja heidän läheisensä saavat tukea perhetilanteissaan niin Perhesuhdekeskuksesta kuin tahoilta, joihin heitä ohjataan Perhesuhdekeskuksen palveluista. Asiakas kokee tullessa kohdatuksi. Hänen ymmärryksensä tilannettaan kohtaan on kasvanut. Hän kokee toimijuutensa ja voimavarojensa lisääntyneen arjessa. Hän on saanut tietoa ja keinoja vahvistaa perhesuhdettaan. Hyvinvointi lisääntyy sateenkaari-ihmisten perhesuhteissa.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Jatketaan puhelinpalvelun aukioloa kaksi kertaa viikossa 2h ajan maanantaisin klo 15-17 ja perjantaisin klo 8-10.
- Päivystyschat jatkaa kerran kuukaudessa.
- Puhelinpalvelun ja päivystyschatin yhteydenottajaa tuetaan tilanteessaan puhelimitse / chatin avulla sekä jatko-ohjataan tarvittaessa muihin palveluihin, esim. Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus, julkiset palvelut, kirkon perheneuvonta tai muut soittajan oman paikkakunnan kartoitetut palvelut.
- Puhelinpalvelun ja päivystyschatin asiakkaita jatko-ohjataan Perhesuhdekeskuksen tukitapaamisiin, mikäli perhetilanne on erityisen haastava ja asiantuntevaa tukea on haasteellista löytää julkisten palveluiden parista.

- Kohdistetaan tiedotusta ammatillisen tuen palveluista läheisille, erityisesti sateenkaarimiesten vanhemmille. Tutkitaan yhteistyömahdollisuutta monikulttuurisuustyön asiantuntijoiden kanssa.
- Puhelinpalvelun yhteydenotot ja tukitapaamiset tilastoidaan ja kertynyttä tietoa analysoidaan palveluiden kehittämiseksi ja kohdentamiseksi tehokkaammin.

4.4. Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta. Kurssilla (20 oppituntia) tarjotaan tietoa erityisesti sateenkaariperheiden perheellistymiseen liittyvistä erityishaasteista, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin, syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden parisuhteen tyypillisistä sudenkuopista, kolmen ja neljän vanhemman perheiden erityishaasteista jne. Valmennus ei korvaa kunnan järjestämää synnytys-/perhevalmennusta vaan täydentää sitä. Valmennuksessa kouluttajina toimivat työntekijät, muut asiantuntijat ja sateenkaariperheelliset kokemuskouluttajat. Valmennuksen tarkemmat sisällöt löytyvät yhdistyksen kotisivuilta. Valmennus on osa yhdistyksen neuvontatehtävää, mutta on myös merkittävä vertaistuen foorumi. Verkkovertaiskurssi järjestetään Zoomissa ja sisältää muita kursseja enemmän välitehtäviä ja monimuotoisen oppimisen menetelmiä. Verkkokurssilla tavoitetaan perhehaaveilijoita, joita muun muotoisilla perhevalmennuskursseilla jäävät saavuttamattomiin mm. hyvin pohjoisen Suomen ja syrjäseutujen ihmiset.

Tavoitteet:

Tarjotaan ajanmukaista tietoa byrokratiasta selviämiseen. Tuetaan ongelmien ennaltaehkäisyä. Kiinnitetään tulevien vanhempien huomiota rakkaussuhdehyvinvoinnin merkitykseen. Tarjotaan mahdollisuus muodostaa vertaisverkostoja ja saada vertaistukea.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Toteutetaan yksi viiden peräkkäisen torstai-illan verkkokurssi keväällä ja Helsingissä yksi viikonloppukurssi syksyllä.
- Päivitetään ja julkaistaan omaan tahtiin opiskeltava nettikurssi (vaatii rahoituksen uudelle työntekijälle)
- Kehitetään Imetyksen tuki ry:n kanssa imetykseen liittyviä sisältöjä.

4.5. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat yhden illan avoimia keskustelutilaisuuksia, joissa kerrotaan sateenkaariperheellistymisen mahdollisuuksista ja annetaan perhettä suunnitteleville mahdollisuus kysyä asiantuntijalta. Tilaisuuksissa on mahdollista tutustua muihin lasta suunnitteleviin ja vanhemmuuskumppaneita etsiviin. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat ikään kuin sateenkaariperheiden perhevalmennuksen tiivistelmiä. Osallistujia rohkaistaankin osallistumaan seuraavaksi perhevalmennukseen.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että kaikilla lapsiperheellistymisestä kiinnostuneet on saatavilla asiallista tietoa perheellistymisen vaihtoehtoista ja mahdollisuuksista. Pyritään siihen, että paikalliset vapaaehtoiset rohkaistuvat itse järjestämään tilaisuuksia.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Kannustetaan ja tuetaan vapaaehtoisia järjestämään tilaisuuksia 3-4 kaupungissa, etenkin priden aikaan, vapaaehtoiset on koulutettu vuonna 2018
- Vertaistoiminnan koordinaattori järjestää vuoden aikana tilaisuuden sekä verkossa reaaliaikaisena videoyhteydellä että vähintään yhdellä paikkakunnalla, jolla ei aiemmin ole ollut Miten lapsia tehdään -tilaisuutta sekä Helsinki Prideilla.

- Vertaistoiminnan koordinaattori voi järjestää vieraillessaan muutoin paikkakunnalla.
- Jokaisen tilaisuuden jälkeen pyritään kasaamaan osallistujista oma alkutaipaleella-ryhmä, johon osallistuu lasta suunnittelevia, odottavia ja lapsen juuri saaneita.
- Tarjotaan alkutaipaleilaisille mahdollisuutta osallistua sateenkaariperheiden perhevalmennukseen.
- Hyödynnetään paikallisten perheiden innokkuutta olla tilaisuuksissa mukana kokemuskouluttajina.
- Järjestetään tilaisuuksia myös erityisille kohderyhmille, kuten miehille, transihmisille ja kumppanuusvanhemmuutta suunnitteleville.

5. Monimuotoista vertaistoimintaa

5.1. Vuositeema 2020–2021 vanhemmuuskumppanuus

Yhdistys on valinnut vuosittain vuositeeman. Nyt teema valittiin pidemmälle kaksivuotiskaudelle 2020–2021. Teeman valitsemisen tarkoituksena on kiinnittää erityistä huomiota johonkin tiettyyn teemaan kerrallaan. Vuositeema vaikuttaa yhdistyksen järjestämään vertaistoimintaan, vaikuttamistyöhön ja ammatillisen työn kehittämiseen. Vuosien 2020–2021 teemaksi on valittu vanhemmuuskumppanuus. Vanhemmuuskumppanuutta tarkastellaan mahdollisimman laajasti käsittäen kaikki tilanteet, joissa lapsen vanhemmuutta jaetaan kahden tai useamman kesken. Teeman valinnassa on ajateltu esimerkiksi apila- ja polyperheitä, kumppanuusvanhemmuutta (co-parenting) laajemminkin, eron jälkeistä vanhemmuuskumppanuutta, mutta myös vanhemmuuskumppanuutta parisuhteessa. Teema voi laajentua myös sukulaisiin ja ystäviin kasvatuskumppanuutena.

Toimenpiteet vuonna 2021 (toimenpiteet eritelty tarkemmin omissa alaluvuissaan):

- Kehitetään apilaperheille tarjottavaa tukea kumppanuusvanhemmuuteen (co-parenting)
- Järjestetään ammatillisesti ohjattua vertaistukea eron jälkeiseen vanhemmuuskumppanuuteen
- Tarjotaan rakkaussuhteita tukevaa vertaistoimintaa paris- ja moniskunnille turvaamaan vanhemmuuden jakamista pari- tai monisuhteessa
- Perhesuhdekeskus tarjoaa lisäksi ammatillista, psykososiaalista tukea vanhemmuuskumppanuuden haastavissa tilanteissa, kuten erotilanteissa ja uusperheiden, kumppanuusvanhempien, apilaperheiden ja polyperheiden erityiskysymyksissä.
- Vanhemmuuskumppanuutta tai apilaperhettä suunnitteleville tarjotaan käyntiä perhetyöntekijän luona jo suunnitteluvaiheessa.
- Ammatillista tukea voivat hyödyntää myös esimerkiksi sateenkaarevan lapsen tai nuoren vanhemmat, jotka suhtautuvat eri tavalla lapsensa sateenkaarevuuteen ja tarvitsevat tukea vanhemmuuskumppanuuteen.
- Valmistellaan yhteistyössä kumppanien kanssa hankehakemusta kumppanuusvanhemmuuden tukemista kehittävään hankkeeseen

5.2. Vertaistoimintaa erityisryhmille

Apilaperheet ja kumppanuusvanhemmuus

Apilaperheissä vanhemmuus jaetaan vähintään yhden sellaisen henkilön kanssa, johon ei koskaan ole ollut romanttista suhdetta. Apilaperhettä lähdetään perustamaan ideana jakaa vanhemmuus, ei välttämättä muuta. Useimmiten apilaperheen lapsella on alusta saakka kaksi kotia. Vaikka kahden vanhemman apilaperheitä on koko ajan lisääntyvässä määrin, apilaperheille on tyypillistä se, että vanhempia on useampi kuin kaksi. Yhdistys on saanut yhä enenevässä määrin yhteydenottoja

apilaperhettä suunnittelevilta. Keväällä 2020 televisiosta tullut apilaperheen muodostamisesta kertova tositelevisiosarja on saanut kiinnostuksen perhemuotoa kohtaan räjähdysmäiseen nousuun. Apilaperheet kaipaavat perheen suunnitteluvaiheessa erityyppistä tukea ja neuvoja kuin esimerkiksi hedelmöityshoitoklinikan palveluita käyttävä naispari. Apilaperheen perustaminen vaatii erityistä suunnittelua ja neuvottelutaitoja. Myös perhe-elämälle tuo omat haasteet (ja vahvuudet) se, että koteja on kaksi ja vanhempia useita.

Tavoitteet:

- Yhä useampi apilaperhettä harkitseva saa asianmukaista ja riittävää tietoa perheen perustamisen pohjaksi.
- Apilaperheestä haaveilevat löytävät aiempaa helpommin niiden ihmisten luo, joilla on vastaavia toiveita.
- Apilaperheet tutustuvat muihin apilaperheisiin ja saavat vertais- ja ammattilaitukea perhe-elämän mahdollisiin haasteisiin.
- Apilaperheyttä suunnittelevat hetero-ihmiset tuntevat olonsa tervetulleiksi yhdistyksen toimintaan

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Haetaan rahoitusta kumppanuusvanhemmuushankkeelle. Olemassa olevien apilaperheiden vertaistoiminta pitkälti jäissä kunnes hanke saa rahoituksen. Tähdellä merkityt kohdat vaativat hankkeen aloittamista.
- Vertaistoiminnan tilaisuudet:
 - Apilaisien ja apilaitien omat vertaistuki-illat *
 - Järjestetään vertaisuuteen pohjautuvia, teemoitettuja vanhemmuuskumppanuustuokioita apilaperheille ja kumppanuusvanhemmille *
 - Aletaan rakentaa mallia vanhemmuuskumppanuuden tukemiseksi vertaistoiminnan keinoin *
- Tietoa ja tutustumista:
 - Mitä on kumppanuusvanhemmuus –infotilaisuus verkossa kaksi kertaa vuodessa
 - Vanhemmuuskumppanuus-illat Helsingissä neljä kertaa vuodessa ja kerran Turussa ja Tampereella – kaksiosainen tilaisuus, jossa informatiivinen osuus kaikille, joita aihe koskettaa sekä tutustumisosuus niille, jotka etsivät vanhemmuuskumppania ja keskusteluosio niille, joilla kumppani(t) on jo löytynyt
 - Miten apilaperheet tekee lapsia –nettiluento
 - uutiskirjeeseen apilasisältöjä
 - Facebook-ryhmässä jäsenten aktivointi ja tiedon jakaminen
 - nettisivuille apilaperheiden osio *
 - vanhemmuuskumppaniksi.fi-palvelun käynnistäminen *
- Tukea: Henkilökohtaista neuvontaa apilaperhettä perustaville ja psykososiaalista tukea vanhemmuuskumppanuuden haastaviin tilanteisiin Perhesuhdekeskuksesta.

Uusperheet

Sateenkaariperheisiin kuuluu monenlaisia uusperheitä. Suurimmalla osalla takanaan ero lapsen synnyinperheessä. Osalla uusperhe on ensimmäinen sateenkaareva perhe, jolloin koko perhe on monen uuden asian edessä. Uusperheissä elämä on erilaisten tapojen, tottumusten ja monen ikäisten ihmisten yhteensovittamista. Dynamiikka ja haasteet ovat hyvin erilaisia kuin ydin- tai apilaperheissä, joissa vanhemmuuteen ja perheyteen kasvetaan yhtä matkaa ja lapset ja aikuiset tutustuvat toisiinsa. Uusperheet tarvitsevat tietoa uusperheydestä ja etenkin vertaistukea perheyden kiemuroihin.

Tavoitteet:

- Yhä useampi perhe tulee tietoiseksi uusperheyden erityisyydestä ja siihen tarjottavista tukimuodoista.

- Asuinpaikkakunta ei estä ketään saamasta vertaistukea
- Vertaistukea ja uusperhetietoutta on etenkin aikuisten saatavilla. Lasten tarpeista tullaan tietoisemmiksi, jotta toimintaa heidän suhteensa päästään suunnittelemaan.
- Tehdään vahvasti yhteistyötä Suomen uusperheiden Liiton (Supli) kanssa. Saadaan tietotaitoa jaettua puolin ja toisin.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Jatketaan uusperheille suunnattua vertaisohjattua toimintaa. Vuoden aikana järjestetään yksi vertaisohjattu voimaa uusperheen arkeen -kurssi.
- Uusperheille järjestetään yksi asiantuntijaohjattu tilaisuus Helsingissä

Sukupuolen moninaisuus

Sukupuolivähemmistöt kokevat Suomessa yhä seksuaalivähemmistöjä enemmän syrjintää ja ymmärtämättömyyttä. He ovat erityisen haavoittuvassa asemassa olevia. Edellisen toimintavuoden aikana transihmisiä ja muunsukupuolisia on saatu pääkaupunkiseudulla innostettua mukaan toimintaan aiempaa enemmän. Innostusta ja uskallusta on saatava laajennettua muualle Suomeen.

Tavoitteet:

- Perheet, joissa vanhemmilla on sukupuolen moninaisuutta saavat apua ja tukea yhdistyksestä ja tuntevat voivansa kuulua sateenkaariperheisiin
- Sukupuoleltaan moninaiset innostuvat toimimaan yhdistyksen vapaaehtoisina
- Perheellistymismahdollisuuksista on saatavilla tietoa aiempaa kattavammin ja helpommin

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Innostetaan vapaaehtoisia vertaisryhmien vetäjiä jatkamaan työtään ja uusia, etenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella, aloittamaan aikuisten tai koko perheen kokoontumisia sukupuoleltaan moninaisille vanhemmille ja vanhemmuudesta haaveileville
- Järjestetään ryhmä sukupuoltaan pohtiville lapsille ja varhaisnuorille yhdessä Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen kanssa kuusi kertaa
- Järjestetään maskuliinien vanhemmuusviikonloppu
- osallistutaan TransHelsingin järjestämiseen ja organisoidaan siellä mm. Miten transihmiset tekevät lapsia -tilaisuus, perhetapaaminen, vanhempien keskustelutilaisuus ja koululaisperheiden tapahtuma
- Järjestetään yhteiset kevätkarkelot kaikille perheille, joissa jollakin perheenjäsenellä on sukupuolen moninaisuutta
- Jatketaan asiallisen tiedon jakamista sukupuolen moninaisuudesta lapsiperheessä.
- Tuodaan mm. somen ja netin välityksellä transihmistien vanhemmuushaaveita todellisiksi jakamalla tietoa ja kokemustarinoita.

Sijaisvanhemmat

Lastensuojelun perhehoito ja sijaisvanhemmuus on erityistä vanhemmuutta, jossa joutuu kohtaamaan paljon erilaisia asioita ja tunteita liittyen sijoitukseen ja sijoitettuun lapseen.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Ylläpidetään sijaisvanhempina toimiville sateenkaariperheille suunnattua facebook-ryhmää, jossa kuulolla myös Perhehoitoliiton työntekijä
- Järjestetään yhteistyössä vertaistapaamisia, jos perheet ovat kiinnostuneita osallistumaan

- Jos kesäleireille osallistuu useampia sijaisperheitä, mahdollistetaan keskusteluhetki teeman ympärillä

Muut erityisryhmät

Lapsettomien yhdistys Simpukka ry:n Helminauha-hankkeen kanssa tehdään yhteistyötä lahjasoluilla alkunsa saaneiden sateenkaariperheiden valmennuksen tiedottamisessa sekä lahjasoluperhetietopankin valmiiksi saattamiseksi. Kartoitetaan vanhempien toiveita erilaisten ryhmien suhteen jäseniltä ennen kaikkea vuosittaisilla jäsenkyselyillä. Käynnistetään uusia ryhmiä kiinnostuksen ja vapaaehtoisten vetäjien löytymisen puitteissa. Perheleireillä järjestetään vaihteleville kohderyhmille muutaman tunnin vertaiskeskusteluryhmiä. Verkossa tapahtuvaan vertais- ja neuvontatyöhön panostetaan entistä enemmän. Vuonna 2020 eri perhetyypeille suunnatut verkkotoimintamuodot osoittautuivat todella suosituksi ja keräsivät toimintaan mukaan aivan uusia perheitä.

Perhetyyppi-chatit ja suljetut ryhmät

- Järjestetään kaksi kertaa vuodessa kolme eri perhetyypeille suunnattua chat-keskustelua, joihin houkutelaa etenkin perhevalmennuksessa ja Miten lapsia tehdään -tilaisuuksissa mukana olleita
- Kartoitetaan kiinnostusta rajatun ajan kestäville verkkoryhmille. Perehdytään verkkoalustaan, jossa ryhmiä voi järjestää

Eri kohderyhmien Facebook-ryhmät

- Alkutaival, Project Rainbow, perheyden alkutaipaleella, suunnittelu-, yritys-, ja odotusvaiheessa oleville
- Sateenkaari-isä(ksi), isien ja isyydestä haaveilevien ryhmä
- Adoptio, perheen ulkoisen adoptioprosessin eri vaiheessa oleville ja adoptoineille
- Sijaisvanhemmat, perhehoitajina toimiville ja PRIDE-valmennuksen käyneille
- Kumppanuusvanhemmat
- Uusperhe
- LapSi, itsellisenä lasta suunnitteleville
- Myöhäisheränneet, heteromuotoisessa suhteessa lapsia saaneille sateenkaari-ihmisille
- Yhden vanhemman sateenkaariperheet, tavalla tai toisella yhden vanhemman perheinä toimiville
- Sateenkaariperheet, kaikenlaisille sateenkaarevien perheiden vanhemmille ja vanhemmuudesta haaveileville

Facebook-ryhmien lisäksi yhdistyksellä on keskustelufoorumi, joka toimii anonyymina alustana vertaiskeskustelulle sekä lahjoittajien ja kumppanuusvanhempien etsintään. Facebook-ryhmien myötä keskustelufoorumi on vähentänyt merkittävästi suosiotaan, mutta sillä on oma uskollinen käyttäjäkuntansa.

Paikallistoiminnasta vastaavat paikallistiimit järjestävät lisäksi monenlaista toimintaa erityisryhmille (ks. 5.7.)

5.3. Rakkaussuhteita voimistava vertaistoiminta

Sateenkaarevien paris- ja moniskuntien rakkaussuhteisiin, perhesuhteisiin ja eroihin liittyy monenlaisia sosiaalisia, juridisia, rakenteellisia ja palvelujärjestelmän haasteita. Lisäksi paris- ja moniskunnat ja perheet ovat jättäneet julkisia tukipalveluita käyttämättä syrjinnän pelon tai huonojen palvelukokemusten takia. Näistä syistä ennalta ehkäisevään ja ratkaisukeskeiseen rakkaussuhteita tukevaan vertaistoimintaan panostetaan.

Perhesuhdekeskus järjestää rakkaussuhteita vahvistavaa vertaistoimintaa kaikille sateenkaareville pari- ja monisuhteissa eläville ja heidän kumppaneilleen sekä tuottaa tietoa ja materiaalia myös rakkaussuhteesta haaveileville.

Tavoitteet:

Sateenkaarevien paris- ja moniskuntien rakkaussuhdehyvinvointi lisääntyy. Lisätään tietoa sateenkaariperheiden vanhemmille rakkaussuhteiden hyvinvoinnin merkityksestä lapsen hyvinvoinnille. Rakkaussuhdetoimintaan osallistuu yhä moninaisempi joukko sateenkaari-ihmisiä. Mahdollistetaan omien rakkaussuhdetaitojen kehittäminen myös sinkuille. Kehitetään entisestään verkkomateriaaleja. Viedään vertaistoiminnan kokemuksista nousevaa tietoa alan ammattilaisten tietoisuuteen koulutustoiminnan kautta.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoiset ohjaavat 10 Rakkaussuhdetuokiota eri puolilla Suomea.
- Rakkaussuhdetuokioiden sisältöjä ja rakennetta päivitetään harkinnan mukaan siten, että tuokioihin voi osallistua myös yksin, ilman kumppania.
- Järjestetään neljä viikonloppukurssia eri puolilla Suomea vapaaehtoisten ohjaamana (teemat: Rikasta minua, vuorovaikutus sekä läheisyys ja seksuaalisuus)
- Järjestetään kaksi Rakkaussuhdetuokiota verkossa ja viedään niiden tallenteet osaksi Hyvä kysymys -alustan verkkomateriaaleja.
- Järjestetään yksi ammatillisesti ohjattu viikonloppukurssi

5.4. Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen

Paris- ja moniskuntien sekä perheiden ja vanhemmuuden tukeminen erossa ja eron jälkeen on usein ammatillista lähestymistapaa vaativa asia. Tästä syystä yhdistyksen vertaistoinnassa pyritään panostamaan nimenomaan ennalta ehkäisyyn tekemällä vahvistavaa rakkaussuhdetyötä.

Perhesuhdekeskus järjestää vuosittain ammatillisesti ohjatun Suomalaisen eroseminaarin sekä Helsingissä iltakurssina että valtakunnallisesti saavutettavana verkko- ja leirimuotoisena kurssina. Kyseessä on vakiintunut eroauttamisen malli, jonka menetelmä ja vertaistuki auttavat selviämään erokriisistä, vahvistavat itsetuntemusta ja antavat työkaluja elämässä eteenpäin. Ryhmät on suunnattu kaikille sateenkaari-ihmisille.

Yhdistyksen perustoiminnan puitteissa järjestetään Vanhemman neuvo -eroryhmä, jossa etsitään ammatillaisen ohjauksessa oman vanhemmuuden vahvuuksia ja keinoja tukea omaa lasta eron jälkeen. Vanhemman neuvo -erokurssista muokattu viikonloppu- ja verkkokurssi pilotoidaan, jotta kurssi saadaan myös muiden kuin pääkaupunkilaisten ulottuville.

Sateenkaariperheiden käytännöllisen ja juridisen neuvonnan tueksi on jo aiemmin luotu Sateenkaariperheen ero-opas -materiaali.

Perhesuhdekeskus tukee sateenkaarevia paris- ja moniskuntia sekä sateenkaariperheitä myös lyhytaikaisella psykososiaalisella tuella erotilanteissa silloin, kun perhe ei ole saanut tukea julkisista palveluista (ks. luku 4).

Tavoitteet:

Erovertaistoimintaan osallistuneet kokevat, että he ovat saaneet helpotusta vaikeaan erotilanteeseensa ja valmiuksia tukea lapsiaan erotilanteessa. He ovat alkaneet ymmärtää erotilanteeseensa johtaneita syitä. Heidän kykynsä ja uskalluksensa luoda jatkossa uusia läheisiä ihmissuhteita on vahvistunut.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Järjestetään vuoden aikana yksi ammatillisesti ohjattu, valtakunnallinen Vanhemman neuvo -ryhmä (kaksi lähitapaamista, joiden välissä verkkotapaamisia).

- Levitetään ero-opasta sähköisessä ja painetussa muodossa perheille ja ammattilaisille.
- Perhesuhdekeskus kokeilee eroteemaisia vertaischatteja
- Perhesuhdekeskus tuottaa eroteemaista verkkomateriaalia Hyvä kysymys -sivustolle
- Perhesuhdekeskus järjestää yhden sateenkaarierityisen eroryhmän Helsingissä iltakurssina.
- Perhesuhdekeskus järjestää yhden valtakunnallisen sateenkaarierityisen eroryhmän (kaksi lähitapaamista ja 6 verkkotapaamista) pk-seudun ulkopuolella.

5.5. Läheisten toiminta

Perhesuhdekeskus-toiminnan kohderyhmänä ovat myös sateenkaari-ihmisten läheiset, kuten vanhemmat, puoliset, lapset, sisarukset, isovanhemmat ja muut läheiset. Perhesuhdekeskus kehittää ja järjestää läheisille suunnattuja vertaistuen muotoja ja tarjoaa ammatillista tukea haastavissa perhetilanteissa (amatillinen tuki ks. luku 6), jotta hyvinvointi sateenkaari-ihmisten ja heidän läheistensä perhesuhteissa lisääntyy ja sitä myöten yksilön oma hyvinvointi kasvaa.

Tavoitteet

Järjestää sateenkaari-ihmisten (aikuisille) läheisille mahdollisuuksia ja tilaisuuksia tulla kohdatuksi ja kuulluksi oman tilanteensa, hämmennyksensä ja huolensa kanssa. Lisätä sateenkaari-ihmisten läheisten ymmärrystä sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta kohtaan, sekä omaa hämmennystä kohtaan. Tarjota läheisille psykoedukaatiota ”läheisinfojen” muodossa (verkossa ja kasvotusten) ja lisäksi vanhemmille vertaistukea anonyymien chattien muodossa. Voimaannuttaa läheisiä tukemaan omia sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöihin kuuluvia läheisiään. Lisätä sateenkaariperheiden lasten ymmärrystä sateenkaariperheydestä ja antaa keinoja tilanteisiin, joissa he kohtaavat ennakkoluuloja omaa perhemuotoaan kohtaan.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Järjestetään muutama läheisinfon kaltainen tilaisuus ennen kaikkea sateenkaari-ihmisten vanhemmille. Painopisteenä verkkotilaisuuksien kehittäminen, joista ainakin yksi yhteistyössä Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen kanssa.
- Järjestetään kerran kuukaudessa anonyymi chatti sateenkaari-ihmisten vanhemmille.
- Järjestetään sateenkaariperheiden n. 4-6-vuotiaille lapsille perheidentiteettiä vahvistavia tuokioita paikallistiimien toimesta.

5.6. Leirimuotoinen vertaistuki

Leiritoiminta on ollut pitkään Sateenkaariperheet ry:n toiminnan keskeinen ja kysytyin toimintamuoto, jolla ylläpidetään sateenkaariperheiden psykososiaalista hyvinvointia. Kyseessä ei ole loma- ja virkistystoiminta vaan leirit ovat ohjelmaltaan hyvin vertaistuellisia ja lähentyvät sopeutumisvalmennuskurssien toimintatapaa. Vertaistoiminnan koordinaattori organisoii talven ja kesän valtakunnalliset perheleirin järjestelyt sekä perhevalmennusleirit. Muut leirit toteutetaan täysin vapaaehtoisten toimesta.

Tavoitteet:

- Tuetaan vanhempien jaksamista, vanhemmuutta ja parisuhdetta
- Vahvistetaan perheenjäsenten perheidentiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- Huomioidaan monenlaiset erityisryhmät ja monenlaiset tarpeet
- Tarjotaan perheille tietoa sateenkaariperheiden tilanteesta palveluissa, etuuksissa ja lainsäädännössä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua järjestön toimintaan
- Järjestetään leirejä eri puolella Suomea
- Pidetään leirien osallistumismaksut kaikkien perheiden mahdollisuuksien rajoissa

- Jokaisella leirillä on ryhmä- tai muuta vertaistuen ohjattua tukitoimintaa

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Pyritään madaltamaan miesten ja transihmisten kynnystä osallistua perheleireille.
- Suunnataan mainostusta erityisesti miesten perheille.
- Isojen leirien lisäksi järjestetään aiempaa enemmän pienempiä leirejä ja vanhemmille suunnattuja leirejä
- Tiedotetaan leireistä ja tapahtumista yhteistyössä Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen kanssa ja transihmisten yhteisöissä.
- Yhdelle leireistä tehdään pilotointina esteettömyyskartoitus

Vuonna 2021 toteutetaan 14 leiriä, joilla tavoitetaan seuraava määrä leiriläisiä:

1. Aikuisten toiminnallisessa vertaisviikonlopussa Tampereella 12 henkilöä
2. Tampereen alueen talvileirillä 30 leiriläistä
3. Talvileirillä 60 leiriläistä
4. Rovaniemen aikuisten vertaisviikonlopussa 10 henkilöä
5. Transmaskuliinien isien leirillä, Helsingissä, 10 leiriläistä
6. Kesän perheleirillä, Pikku-Syöte, heinäkuussa 100 leiriläistä
7. Kesän koululaisten leirillä, 25 leiriläistä
8. Yhden vanhemman perheiden aikuisviikonlopussa 10 henkilöä
9. Seilin reititissä 10 osallistujaa
10. Uusperheiden viikonlopussa, 16 leiriläistä
11. Teinien vanhempien vertaisleirillä 12 leiriläistä
12. Koululaisten leirillä Helsingissä 14 leiriläistä
13. Tampereen alueen perheleirillä, 30 leiriläistä
14. Aikuisten vaellusviikonlopussa, Lemmenjoella, 12 henkilöä

Toimintavuoden aikana tavoitetaan yhteensä 351 leiriläistä ja tuotetaan 952 henkilöleirivuorokautta. Kaikki leirit järjestetään yhteistyössä leirikeskusten kanssa, joka vastaa leirin majoitus- ja ruokapalveluista. Perheleireillä on järjestetty vapaaehtoisvoimin ikäryhmäkohtainen lastenohjelma/hoitto siten, että aikuiset voivat viettää aikaa myös keskenään ja työskennellä työryhmissä keskustellen tai toiminnallisesti käsitellen vaihtelevia teemoja. Teemat valitaan perheille tehdyn vuosittaisen jäsenkyselyn ja edellisten leirien palautteiden perusteella. Perheleireillä on myös aikuisille suunnattua rentoutus- ja kuntoutustoimintaa.

5.7. Vapaaehtoisesti toteutettu paikallinen vertaistoiminta

Helsinki

Pääkaupunkiseudun 10-henkinen paikallistiimi järjestää monipuolisesti toimintaa. Tapaamiset ovat suurimmaksi osaksi vapaamuotoisia ja vertaistuellisia, mutta paikalla on lähes aina tiimin jäseniä, joilta voi kysellä yhdistyksen toimintaan liittyvistä asioista sekä saada mahdollisesti muuta ohjausta ja neuvontaa. Toiminta järjestetään koronapandemiatilanne huomioiden

Tiimin toimintaa kehitetään ja tiimin jäseniä sitoutetaan toimintaan neljä kertaa vuodessa tapahtuvien tiimipalaverien muodossa sekä panostamalla tiimin yhteishenkeen. Alkuvuodesta järjestetään tiimin virkistys- ja ideointipäivä. Tavoitteena kehittää sosiaalisessa mediassa ja sähköpostin välityksellä tapahtuvaa tiedottamista ja yhteydenpitoa. Pääkaupunkiseudun toimintaa pyritään kehittämään niin, että eri pääkaupunkiseudulla toimivien sateenkaariperheiden ryhmien ohjaajat/vastaavat osallistuvat

myös paikallistiimin toimintaan. Toiminnan kasvaessa ja kehittyessä pyritään tiimiin saamaan muutenkin lisää aktiivisia jäseniä.

Säännöllisten tapaamisten lisäksi kannustetaan tiimiin kuulumattomia perheitä järjestämään yksittäisiä kokoontumisia omaan lähipuistoonsa itselle sopivaan aikaan. Tapaamiset voivat olla sisällä tai ulkona. Tapaamisten järjestämiseen ja tiedottamiseen saa apua pääkaupunkiseudun tiimiltä.

Tapaamiset ovat etupäässä Helsingissä, mutta joitakin koko perheen retkiä tehdään myös Helsinkiä ympäröiviin kaupunkeihin. Koululaistoiminta jakaantuu suhteellisen tasaisesti Espoon, Helsingin, Sipoon ja Vantaan välille.

Helsinki Priden suhteen tehdään yhteistyötä Helsinki Pride -yhteisön kanssa. Sukupuolen moninaisuuden tiimoilta yhteistyökumppanina on Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus. Koululaisten toiminnassa kehitetään yhteistyötä Helsingin Nuorisooasiankeskuksen kanssa.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Perhekahvila kotivanhemmille joka tiistai läpi vuoden
- Kuusi kaikenlaisten perheiden perhetapaamista, joista osa teemoitettuja, esim. Halloween ja pikkujoulu. Jokaisessa tapaamisessa esittäytymiskierros.
- Alkutaipaleiltoja lapsiperheen suunnittelijoille ja perheyden alkutaipaleella oleville kerran kuukaudessa
- Sosiaalisten vanhempien ryhmä joka toinen kuukausi
- Englanninkielinen perhekahvila neljä kertaa
- Sukupuoleltaan moninaisten perhekahvila kerran kuukaudessa
- Sukupuolen moninaisuus ja vanhemmuus -ryhmä kuusi kertaa
- Myöhäisheränneiden eli heterosuhteessa aiemmin eläneiden ryhmä kerran kuukaudessa, ja lisäksi yhteisiä retkiä mm. luontoon ja teatteriin
- Miesten ryhmä noin kerran kuukaudessa
- Asiantuntija-alustettu tilaisuus eri-ikäisten lasten vanhemmuuteen liittyen, streamataan
- Kaikenikäisten lasten vanhemmille ja lisäksi koululaisten kotiväelle erikseen aikuisten omaa toimintaa, esim. pakopeli-ilta, teatterivierailu ja retki kulttuurin pariin
- Koululaiset kokoontuvat noin joka toinen kuukausi, välillä itsekseen ja välillä perheidensä kanssa erilaisten toimintojen äärelle. Suunnitelmissa mm. metsä- ja saariretkiä, kalliolaskeutumista, vesiliikuntaa, melontaa ja pelailua
- Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä järjestetään koko perheen juhlat
- Helsinki Prideilla alkutaipaleilta, perhekahvila, picnic, perhetapaaminen, sosiaalisten vanhempien ryhmä, jokin toiminnallinen tuokio, retki, koululaisten ohjelmaa, isätapaaminen, sukupuoleltaan moninaisten perheiden tapaaminen, myöhäisheränneiden ja Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet sekä kaikille että miehille
- koululaisten oma viikonloppuleiri Vartiosaassa
- teini-ikäisten vanhempien vertaisviikonloppu

Häme

Kanta-Hämeen alueella ensisijaisesti toimivaan paikallistiimiin kuuluu kaksi henkilöä. Tapaamiset järjestetään Hämeenlinnassa viikonloppuisin, jolloin myös koululaisten ja kauempaa tulevien on helpompi osallistua. Tapaamisen kutsutaan mukaan myös perheestä haaveilevat ja alkumetreillä olevat.

Suurin osa tapaamisista järjestetään ulkoillen sekä retkien merkeissä. Tämä on ollut osallistuvien perheiden toivomus. Perhetapaamisten sisältöjä kehitetään yhdessä osallistujien kanssa.

Toimintaan osallistuville kerrotaan Sateenkaariperheet ry:n jäsenyydestä ja jaetaan tietoa valtakunnallisesta toiminnasta ja tapahtumista. Paikallistoiminnasta tiedotetaan myös MLL:n ja

neuvoloiden omien tiedotuskanavien kautta. Tavoitteena on löytää uusia vapaaehtoisia mukaan tiimiin.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Perhetapaamiset kuukausittain, joiden joukossa seuraavat tapahtumat:
 - talvitapahtuma
 - kylpyläretki
 - retki sisäleikkipuistoon
 - metsäretki
 - tapaaminen taidefestivaali- Hippaloilla
 - pikkujoulut marras/joulukuussa

Joensuu

Joensuun paikallistoiminnasta vastaa yksi henkilö. Vertaisryhmätoimintaa järjestetään yhteistyössä Vanhemmuuden vertaistukiyhdistys Liekku ry:n ja Pohjois-Karjalan Seta ry:n kanssa. Jos alueen sateenkaariperheiden toiminnassa on vuonna 2021 tarvittavia resursseja, järjestetään etäyhteyksin järjestettyä ryhmätoimintaa tai -asiantuntija-alustuksia jäsenistön saataville. Pyritään toiminnan sisältöön panostamalla ja tiedottamisen ja näkyvyyden lisäämisellä käynnistämään elävää ja aktiivista sateenkaariperhekulttuuria Joensuun seudulle. Tehdään vuonna 2021 Joensuun alueen sateenkaariperhetoiminnasta oma paperinen yleisesite, jota painetaan ja jaellaan lapsiperheiden käyttämiin ja suosimiin paikkoihin.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- perhetapaamisia neljä kertaa, joillakin kerroilla teema ja alustaja
- retkiä 2-4 jäsenistön ja kävijöiden toiveiden ja ideoiden perusteella
- Pohjois-Karjala Prideille ohjelmaa lapsille ja lapsiperheille

Jyväskylä

Jyväskylässä paikallistoiminnasta vastaa yksi henkilö, joka myös kouluttaa alueen ammattilaisia sateenkaariperheiden kohtaamisesta. Vuoden 2021 tavoitteena on järjestää tapahtumia monipuolisesti, vakinaistaa toimintaa ja lisätä kävijämääriä. Etsitään edelleen lisää mahdollisia tiimivettäjäiä. Perhetapaamisia järjestetään Mäki-Matin perhepuistossa sekä perheiden kotona ympäri vuoden.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- kaikille perheille ja suunnittelijoille yhteisiä tapaamisia muutaman kerran
- laskiaistapahtuma Halssilan hiihtomaassa
- Liikunnallinen tapahtuma seikkailupuistossa
- kylpyläpikkujoulut Laajavuoressa
- aikuisten tapaaminen keilailun ja ruokailun merkeissä
- Muita tapaamisia järjestetään kysynnän mukaan

Kokkola

Kokkolan sateenkaariperheillä on Facebook-ryhmä. Yritetään löytää sopivaa toimintaa kaikille ottaen huomioon lasten iät ja perheiden toiveet. Tarkoituksena on myös kehittää paikallista vaikuttamistoimintaa ja huolehtia, että paikallisilla ammattilaisilla on tietoa sateenkaariperheistä.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Ollaan mukana Kokkola Priden suunnittelussa ja järjestämisessä, hankitaan lapsille ohjelmaa puistotapahtumaan.
- Järjestetään perhetapaamisia, joista sovitaan Facebook-ryhmässä.

- Kesän aikana tullaan myös tekemään retki Kälviälle Toivosen eläinpuistoon. Talvella voidaan käydä myös pulkkamäessä ja laavulla.
- Tarkoituksena olisi myös ainakin kerran järjestää vertaistuellinen tapaaminen/illanvietto pelkästään aikuisille.
- Toimitetaan esitteitä kaupungin perhepalveluihin. Tarpeen mukaan voidaan järjestää sateenkaariperhekoulutus, jonka kohderyhmänä ovat perheiden kanssa tekemisissä olevat ammattilaiset.

Kuopio

Kuopion toiminnasta vastaa yksi henkilö, joka keskittyy toimintavuonna ensisijaisesti toiminnallisten tapaamisten ja Priden perheohjelman järjestämiseen. Jos löytyy innokkaita perhetapaamisten vetäjiä, on perhekahviloita mahdollisuus järjestää Perheentalolla tai Männistön nuorisotalolla. HopLopiin rekrytoidaan perheiden teini-ikäisiä nuorempien lasten leikkittäjiksi ja hoitajiksi, jotta vanhemmilla on mahdollisuus rauhaisaan vertaiskeskusteluun.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- perhetapaamiset Männistön nuorisotalolla yhdeksän kertaa
- koululaisten pomputapaaminen Kuopiohallissa
- kaikenikäisten lasten perheiden yhteispomput Kuopiohallissa
- retki HopLopiin
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän värikäs puistotapahtuma
- Isojen koululaisten pakopeli
- Kuopio Pridella Miten lapsia tehdään -tilaisuus, perhepicnic ennen ja jälkeen kulkueen ja yhteistyössä Perheentalon kanssa ohjelmallisia perhetapaamisia

Kymenlaakso

Kymenlaakson toimintaa pyörittää yksi vapaaehtoinen. Kymenlaaksossa ollaan mahdollisuuksien mukaan mukana erilaisissa yleisö- ja perhetapahtumissa, ja tarpeen mukaan koulutetaan paikallisia sosiaali-, terveys- ja opetusalan toimijoita.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- muutama retki ja kokoontuminen perheiden kotona
- Miten lapsia tehdään -tilaisuuksia alueen prideilla

Mikkeli

Mikkelissä tavataan satunnaisesti, satsataan syksyn prideihin. Enemmän keskitytään ja panostetaan vaikuttamistyöhön ja sateenkaariperheistä kouluttamiseen.

Oulu

Oulussa tiimiä pyörittää yksi henkilö. Kuukausittaiset perhetapaamiset pidetään keskustelun, askartelun, kahvittelun ja leikkimisen merkeissä. Oulun Sateenkaariperheaktiivit pyrkivät osallistumaan erilaisiin koulutustilaisuuksiin kouluttajien roolissa ja tekemään näin Sateenkaariperheitä tunnetummiksi Oulun alueella. 2021 Oulun Priden puistojuhlan lastenohjelman mahdollistamiseksi haetaan paikallista sponsoria.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- perhetapaamisia kymmenen kertaa vuodessa, osassa tapaamisissa vuodenaikateema
- retki pulkkamäkeen ja luontoo
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän piknik

- kesällä muutama leikkipuistotapaaminen
- sisäleikkipuistoretki
- koululaisten kokoontumisia mm. geokätköilyn ja luontoretken parissa
- Oulu Prideilla Miten lapsia tehdään -tilaisuus, perhepiknik ja perhetapaaminen

Rovaniemi

Rovaniemellä toimintaa uudelleen lämmittelee yksi aktiivi. Perheitä yritetään aktivoida ja saada tietoisiksi uudelleen käynnistyneestä vertaistoiminnasta.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- kaksi perhetapaamista MLL:n tiloissa
- Arctic Priden perhetapaaminen ja Miten lapsia tehdään -tilaisuus
- vanhempain vapaa viikonloppu – vertaisviikonloppu aikuisille
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapaaminen Angry Birds -puistossa
- Uimaranta- ja luontoretki
- perhepikkujoulut

Tampere

Tampereen alueen toimintaa organisoii kolmihenkinen tiimi. Tampereella järjestetään toimintaa erilaisilla teemoilla eri perheryhmille erikseen ja yhdessä. Lisäksi järjestetään perheiden vanhemmille omaa vertaistuellaista toimintaa. Tampereella yhteistyötä tehdään Pirkanmaan setan , Perheasiain neuvottelukeskukseen ja muiden järjestöjen kanssa. Tiimin jäsenet jakavat suunnitelmallisesti yhdistyksen tuottamaa ja jakamaa materiaalia esimerkiksi neuvoloihin ja varhaiskasvatuksen toimijoille.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Alkutaipaleetapaaminen kerran kuukaudessa
- Yhden vanhemman perheiden kokoontumisia kaksi kertaa
- Perhetapaamisia ja perhekahviloita kuukausittain Setan toimistolla, teatterissa ja liikuntapaikoissa, Muumimuseossa
- Kaksi aikuisten illanviettoa
- Kaksi aikuisten keskustelu- ja luentotilaisuutta.
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän kotibileet
- Perheleiri talvella ja kesällä
- Aikuisten vertaisviikonloppu keväällä
- Prideilla perhetapaaminen ja Miten lapsia tehdään -tilaisuus
- Lasten ensiapukoulutus
- Joulujuhla

Turku

Viidestä vapaaehtoisesta koostuva paikallistiimi järjestää Turun toimintaa. Rajalliset henkilöresurssit ja jatkuvat pandemiatilanteen huomioiden toiminta keskittyy perus- eli vertaistoiminnan järjestämiseen.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Kaikille avoimia perhetapaamisia säännöllisesti kahdeksan kertaa vuodessa
- Yhden vanhemman sateenkaariperheiden tapaamisia ja yh-vanhempien leiri
- Ammattiohjattu tilaisuus arjessa jaksamisesta
- Alkutaipaleetapaamisia kerran kuukaudessa

- Miten lapsia tehdään? -tilaisuus
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapahtuma Kuralan kylämäellä
- Koululaisten toiminnallisia tapaamisia, mm. Peli-iltoja, elokuvia ja retkiä
- Turku Pridella lasten puistujuhla ja jokaisen alueella toimivan vertaisryhmän oma tapaaminen
- Kaksi retkeä
- Tonttujuhla
- Viikonloppuretriitti Seilin saarella

Lahti, Lappeenranta, Pori ja Seinäjoki

Näissä kaupungeissa etsitään uusia paikallisvastaavia tai -tiimejä. Perheet tapaavat toisiaan epämuodollisemmin. Tapahtumia (esimerkiksi Miten lapsia tehdään -tilaisuuksia, sateenkaariperhekoulutuksia ja parisuhdetoimintaa) järjestetään yhteistyössä Setan paikallisjärjestöjen kanssa.

5.8. Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta

Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä

Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä perheet ympäri maailman kokoontuvat yhteen erilaisiin tapahtumiin, jotka ovat iloisia ja näkyviä koko perheen tapahtumia. Päivä toimii tutustumisen väylänä ihmisille sekä näkyvänä tapahtumana se lisää ihmisten tietoisuutta sateenkaariperheistä. Tietoisuus taas vähentää ennakkoluuloja ja lisää sateenkaariperheiden hyvinvointia.

Tavoitteet:

Tapahtumia järjestetään mahdollisimman monella paikkakunnalla. Yhä useampi perhe rohkaistuu mukaan toimintaan. Paikallismedia huomioi tapahtumat.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- 2.5.2021 järjestetään mahdollisimman monella paikkakunnalla kymmenennen kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapahtumia.
- Tiedotetaan tapahtumista hyvissä ajoin kunkin paikkakunnan tiedotuskanavilla.
- Nimetään kansainvälistä sateenkaariperhepäivää edeltävä viikko sateenkaariperheviikoksi, jona aikana lisätään sateenkaariperhetietoisuutta mm. somen ja Hyvä kysymys -sivuston kautta tapahtuvien kampanjoiden avulla (vaatii viestijän palkkaamista)
- Jos saadaan rahoitus erityisasiantuntijan palkkaamiseen, voidaan päivän viestintää kehittää laajemminkin (ks. kohta 7.1.)

Pride-tapahtumiin perheisältöjä

Pridet ovat hyvin suosittuja tapahtumia, jotka runsaalla tapahtumatarjonnallaan keräävät suuren osallistujamäärän. Pride-organisaatioiden toimesta tiedotus tavoittaa sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet Sateenkaariperheet ry:n tiedotuksen ulottumattomissa. Prideille osallistuu paljon sellaisia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajia, jotka eivät muuhun vertaistoimintaan osallistu. Perheille suunnatut tapahtumat tuovat uusia osallistujia etenkin paikallistoiminnan piiriin. Pride-tapahtumat toimivat matalan kynnyksen tutumisväylinä. Esittelypöytä ja lapsettomille suunnatut tilaisuudet lisäävät yhdistyksen näkyvyyttä lapsettomalle sateenkaarikansalle ja helpottavat heidän löytämistään yhdistyksen tarjoaman vertaistuen ja palveluiden pariin.

Tavoitteet:

Suurimmalla osalla paikkakunnista, joilla järjestetään Pride, on paikallisten vapaaehtoisten toimesta jotakin perheille suunnattua ohjelmaa. Yhä useampi tulee tietoiseksi yhdistyksen olemassaolosta ja löytää sen palveluiden pariin.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Pitkin vuotta ollaan mukana mahdollisimman monessa Pridessa ympäri Suomea. Vastuu paikallistiimeillä.
- Innostetaan paikalliset järjestämään Pridessa perheohjelmaa sekä ottamaan hoitaakseen yhdistyksen esittelypöydän.
- Jos jossain pienen paikkakunnan Prideille kovasti toivotaan yhdistystä, voidaan selvittää pääsisikö työntekijöitä
- Työntekijävetoisesti tai koulutetun vapaaehtoisen johdolla järjestetään mahdollisuuksien mukaan Miten lapsia tehdään -tilaisuuksia.

6. Vertaistoiminnan kehittäminen

Suurin osa vertaistoiminnasta toteutuu vapaaehtoisten järjestämänä. Paikalliset vanhemmat ja vanhemmuudesta haaveilevat organisoivat yhdessä oman alueensa perheille suunnattua toimintaa ja toimivat kanavana alueensa perheiden ja yhdistyksen työntekijöiden välillä. Vertaistoiminnan aktiivit auttavat myös monien valtakunnallisten toimintojen järjestämisessä. Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoiset ohjaavat rakkaussuhdetoimintaa kaikille sateenkaareville paris- ja moniskunnille eri puolilla Suomea. Vapaaehtoiset ovat hyvin erilaisia taidoiltaan ja tiedoiltaan. Vapaaehtoisten tukeminen, kannustaminen ja kouluttaminen näyttelevät tärkeää roolia heidän jaksamisensa ja sitä kautta vertaistoiminnan jatkumisen kannalta.

Kehittämispäivät / -tapaamiset paikallistiimeille

Tavoitteet:

- Kehittämispäiville saadaan osallistujia mahdollisimman monelta toimintapaikkakunnalta
- Kaikki viimeisen vuoden aikana mukaan tulleet, uudet vapaaehtoiset saadaan innostettua mukaan kehittämis- tai toimintapäivään
- Kehittämistapahtumat ovat luonteeltaan erilaiset: toinen aikuisille suunnattu, toiminnan- ja oppimisentäyteinen viikonloppu ja toinen enemmän perheiden yhteiseen tekemiseen ja viihtymiseen tähtäävä päivä tapahtuma, jossa myös hetki omaa kivaa tekemistä kaikenikäisille

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Järjestetään kaksi paikallistoiminnan kehittämistapahtumaa:
 - 27.–29.3. paikallistoiminnan kehittämispäivät Kuopiossa.
 - 6.11. syksyn toimintapäivän yhteydessä yhden päivän mittainen kehittämispäivä Helsingissä yhdistyksen toimistolla
- Järjestetään kaksi vapaaehtoisten verkkotapaamista: toinen syyskauden alussa elokuussa ja toinen alkuvuodesta
- Kehittämispäivillä panostetaan ryhmäytymiseen, hyvien kokemusten ja käytäntöjen jakamiseen sekä tarjotaan koulutusta ja virkistäytymistä.
- Kehittämispäiviin kuuluu aina jonkinlainen koulutuksellinen osuus. Tapahtumaan osallistuneilta vapaaehtoisilta kerätään aina palaute, jonka pohjalta koulutukselliset osuudet suunnitellaan vapaaehtoisten tarpeita mahdollisimman hyvin vastaaviksi.

Muut vapaaehtoisten koulutukset

Tavoitteet:

- Vapaaehtoisilla on kokemus, että heille tarjotaan heidän tarpeidensa mukaista koulutusta ja annetaan mahdollisuus itsensä kehittämiseen
- Vapaaehtoiset ovat tietoisia Sateenkaariperheiden ja Setan koulutustarjonnasta sekä mahdollisuudesta osallistua muun tahon järjestämään, itseään kiinnostavaan koulutukseen
- Vapaaehtoisilla on mahdollisimman hyvät tiedot ja taidot vertaisryhmien ohjaamiseen ja haastavissa, yllättävissä tilanteissa toimimiseen
- Riittävät tiedot ja taidot tuovat turvaa niin vapaaehtoisille kuin osallistujille

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Vapaaehtoisille tarjotaan mahdollisuuksia ja kannustetaan kouluttautumaan esim. Setan ryhmänohjaaja- ja kokemuskouluttajakoulutuksissa ja niiden täydennyskoulutuksissa.
- Verkkovertaistoiminnan ohjaajakoulutus yhden päivän kurssina
- Setan, Perhesuhdekeskuksen ja Setan järjestöjen yhteinen ryhmänohjaajakoulutuksen perusosa järjestetään keväällä Helsingissä ja syksyllä muualla Suomessa.
- Perhesuhdekeskus järjestää Rakkaussuhdetuokioiden ohjaajakoulutuksen
- Perhesuhdekeskus järjestää aktiiveille vapaaehtoisilleen suunnatun virkistys- ja täydennyskoulutuspäivän.
- Vapaaehtoisille tarjotaan mahdollisuutta osallistua myös ulkopuoliseen, esimerkiksi Kepan, KSL:n ja Sosten, koulutukseen.
- Koulutukseen osallistuvien kulut korvataan
- Loppuvuodesta 2020 vapaaehtoisille tehdyn kyselyn vastaukset käydään perusteellisesti läpi ja tehdään sen perusteella toimenpiteitä koulutusten suhteen. Kaksi kertaa vuodessa vuosikokousten yhteydessä on mahdollisuus järjestää työnohjausta yhteisesti kaikille vapaaehtoisille.

Paikallistiimien tukeminen erityisryhmien toiminnan järjestämisessä

Paikallistiimien vapaaehtoiset järjestävät vertaistoimintaa oman innostuksensa ja keräämänsä alueellisten toiveiden sekä jäsenkyselystä saamansa palautteen perusteella. Vapaaehtoiset pidetään tietoisina yhdistyksen vuositeemasta ja erityispainopistealueista, tarjotaan ideoita ja kannustetaan ottamaan ne toiminnassaan huomioon. Heitä koulutetaan ja ronkaistaan seuraaviin toimintamuotoihin:

- Miten lapsia tehdään -tilaisuudet
- 4-6-vuotiaiden lasten sateenkaariperhetuokit
- Teinien vanhempien toiminta ja vanhojen aktiivien aktivoiminen
- Yhden vanhemman sateenkaariperhetapahtumat
- Vanhemmuutta suunnittelevien tapaamiset
- Englanninkielinen toiminta
- Miesten toiminta

Vapaaehtoisista huolehtiminen

Tavoitteet:

- Vapaaehtoisilla on riittävästi tietoa voidakseen toimia yhdistyksen vapaaehtoisena
- Jokainen vapaaehtoinen on saanut riittävän perehdytyksen vertaistoiminnan koordinaattorilta ja alueen pidempiaikaisilta vapaaehtoisilta

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Vertaistoiminnan koordinaattori pitää aktiivisesti yhteyttä paikallistiimien vapaaehtoiisiin, toimii tukijana ja innostaja sekä avustaa konkreettisesti etenkin toiminnan alkuun saattamisessa.
- Koordinaattori pysyttelee tietoisena vapaaehtoisten jaksamisen tilasta ja tukee tarvittavalla tavalla mahdollisuuksien mukaan
- Koordinaattori innostaa vapaaehtoisia yhteistyöhön ja yhteydenpitoon toistensa kanssa
- Koordinaattori vieraillee mahdollisuuksien mukaan paikkakunnilla (vähintään kahdella per vuosi) tapaamassa vapaaehtoisia sekä mahdollistaa yhdistyksessä harjoitteluaan suorittavien opiskelijoiden vierailut eri paikkakunnilla.
- Paikallistiimien käsikirjan yhteydessä olevaa tekemisvinkkipankkia kasvatetaan jatkuvasti.
- Rakennetaan nettisivuille paikallistiimien materiaali- ja ohjepankki.
- Vapaaehtoiset saavat täydennyskoulutusta
- Vapaaehtoisia muistetaan kehittämispäivien yhteydessä yhteisellä virkistäytymisellä, vuosilahjalla. Lisäksi heitä muistetaan pienimuotoisella joululahjalla.
- Vapaaehtoisilta kerätään vuosittain palautetta ja kehittämistoiveita

Uusien vapaaehtoisten innostaminen

Tavoitteet:

- Saadaan alulle tai käynnistetään uudelleen perheiden vertaistoiminta yhdellä uudella paikkakunnalla toimintavuoden aikana.
- Tavoitteena on saada vertaistoimintaan mukaan uusia ihmisiä eri puolelta Suomea niin eri paikkakuntien kuin verkossakin tapahtuvan toiminnan vapaaehtoisiksi.
- Mukaan saadaan innostettua vähintään neljä uutta vapaaehtoista
- Mukaan toimintaa organisoimaan houkutellaan aiempaa enemmän eri kohderyhmien edustajia, kuten sukupuoleltaan moninaisia, miehiä ja apilaperheellisiä.
- Vapaaehtoiset tutustutetaan toisiinsa entistä paremmin ja yhteistyö kehittyy yli paikkakuntarajojen.
- Pyritään siihen, että vapaaehtoisista koostuva Sateenkaariperheiden paikallistiimi ottaa vastuun kaikesta oman paikkakunnan vertaistoiminnasta, niin perheille kuin vanhemmille ja vanhemmuudesta haaveileville, suunnatusta. Vapaaehtoisia motivoidaan myös ottamaan vastuuta oman paikkakunnan ammattilaisten ja opiskelijoiden kouluttamisesta.
- Tavoitteena on myös, että vapaaehtoiset jaksavat työssään ja kokevat sen motivoivaksi ja innostavaksi.
- Tavoitteena on, että yhä useammalla paikkakunnalla innostutaan vapaaehtoisten organisoimista pienimuotoisista leireistä.
- Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoisena voivat toimia kaikki sateenkaari-ihmiset ja heidän läheisensä. Perhesuhdekeskus huolehtii omien vapaaehtoistensa rekrytoinnista, tukemisesta, kouluttamisesta, työnohjauksesta ja palkitsemisesta.

Toimenpiteen vuonna 2021:

- Kaksi kertaa vuodessa järjestetään verkossa vapaaehtoisten rekrytointitilaisuus
- Kehitellään uusien vapaaehtoisten löytämiseen tähtääviä somekampanjoita
- Paikallistiimejä tuetaan uusien vapaaehtoisten rekrytoinnissa esimerkiksi tuomalla paikallistiimien toimintaa aiempaa näkyvämmäksi jäsentiedotuksessa sekä julkaisemalla vapaaehtoisena toimivien tarinoita esimerkiksi uutiskirjeessä
- Perhesuhdekeskuksen uusien vapaaehtoisten kanssa toimintaa järjestetään mahdollisimman tuetusti, jotta vapaaehtoiset rohkaistuvat, saavat itseluottamusta ja sitoutuvat toimintaan. Heille tarjotaan työnohjausta ja ensimmäisten ohjausten yhteyteen päivystystuki.
- Rekrytoidaan ja koulutetaan uusia vapaaehtoisia vertaischatien ja -ryhmien ohjaajiksi (Hyvä kysymys -alusta).

- Pidetään Paikallistoiminnan käsikirja ajan tasalla ja jokaisen uuden vapaaehtoisen tärkeänä työvälineenä

7. Tukipalvelut

7.1. Viestintä

Alkuvuodesta palkattava erityisasiantuntija tuo merkittävän lisäresurssin viestintään. Tehtävänkuvan painopisteenä on vaikuttamisviestintä, mutta myös yhdistyksen viestinnän kokonaisuuden strateginen kehittäminen on hänen vastuullaan. Jos rahoitusta ei saada, viestinnän toimenpiteet toteutuvat huomattavasti suppeammassa mittakaavassa. Tähdellä merkityt toimenpiteet toteutetaan ainoastaan, jos saadaan uusi työntekijä.

Tavoitteet:

Vaikuttamisviestintä ja ulkoinen yhteisöviestintä:

- Yhdistyksen voimassa olevat perhepoliittiset tavoitteet sekä lainsäädännön ja palvelujärjestelmän kehittämisen ratkaisumallit ovat vaikuttajien, palvelujen kehittäjien ja palveluntarjoajien tietoisuudessa.
- Perheiden kanssa työtä tekeville ammattilaisilla on tietoa sateenkaariperheiden tarpeista ja kokemuksista palveluissa sekä hyvistä käytännöistä perheiden moninaisuuden kohtaamisessa.
- Yhdistyksen yhteistyökumppanit saavat tietoa ajankohtaisista tapahtumista ja palveluista sekä käynnissä olevista vaikuttamis- ja kehittämistyön prosesseista ja tavoitteista.

Jäsenviestintä ja sisäinen yhteisöviestintä:

- Yhdistyksen toimintaan osallistuvat, jäsenet, vapaaehtoiset, luottamushenkilöt ja henkilöstö saavat riittävät ja oikea-aikaiset tiedot yhdistyksen toiminnasta, palveluista, tavoitteista, kehittämisestä ja päätöksenteosta.
- Vahvistetaan sateenkaarikentälle kohdistuvaa tiedotusta. Viestitään, että Sateenkaariperheet ry on sekä lapsiperheellisten että suunnittelijoiden yhteinen yhdistys. Vahvistetaan myös viestiä, että yhdistys on miesten, naisten ja muunsukupuolisten yhteinen yhdistys. Eri perhemuodot mahtuvat mukaan.

Toimenpiteet vuonna 2021:

Viestinnän kehittäminen ja kanavat

- Luodaan yhdistykselle viestintästrategia, jossa asetetaan viestinnän eri osa-alueille lähivuosien tavoitteet ja keinot kohderyhmien tehokkaammalle ja oikea-aikaiselle tavoittamiselle sekä perhepoliittisten tavoitteiden läpi viemiselle tarkoituksenmukaisissa kanavissa*
- Kehitetään verkkosivuja:
 - Oma osio perhettä suunnitteleville *
 - Oma osio sukupuolen moninaisuudesta ja vanhemmuudesta *
 - Oma osio/sivu miehille?*
 - Saavutettavuusparannuksien tekemistä jatketaan
 - Säännöllinen oma uutistuotanto *
- Tuotetaan ja viedään palvelukuvaukset yhdistyksen palveluista suomi.fi-palveluun *
- Julkaistaan sähköinen uutiskirje 7 kertaa toimintavuoden aikana, ja lähetetään jäsenille ja sidosryhmärekisterin noin 700 yhteistyökumppanille.

- Julkaistaan Facebook-sivustojen kautta lähes päivittäin ajankohtaisia tietoja tapahtumista, omista ja median uutisista ja vaikuttamistyön ajankohtaisista kysymyksistä.
- Otetaan käyttöön Instagram-tili*
- Twitter-tili tukee ennen kaikkea vaikuttamisviestintää

Vaikuttamisviestintä ja ulkoinen yhteisöviestintä

- Tiedotetaan yhdistyksen perhepoliittisista tavoitteista 2018–2022 (ks. luku 2 vaikuttamistyön suunnitelmista)
- Luodaan omat viestintäsuunnitelmat ainakin vanhemmuuslaki-, sijaissynnytyislaki- ja lahjasolujen rekryointikampanjoille (lisätiedot kampanjoista ks. kohta 2.2.) ja toteutetaan ne*
- Tehdään julkilausumia ja kannanottoja yksin ja yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston ja muiden kumppanien kanssa. Kirjoitetaan lehtien mielipide-palstoille. Käytössä on STT:n tiedotepalvelu ja Retrieverin mediaseuranta.
- Tehdään aktiivista mediatyötä ajankohtaisten tavoitteiden osalta tarjoamalla medialle juttuideoita, haasteltavia ja yhdistyksen asiantuntemusta.
- Kansainvälisen Sateenkaariperhepäivän yhteiskunnallisen teeman viestiminen medialle ja laajalle yleisölle (ei vain tapahtumaviestintä kuten tähän asti) *
- Perhehoito-hankkeen tuloksista, materiaaleista ja sisällöistä jatketaan viestimistä hankkeen varoilla, vaikka hankkeen työntekijä lopettaa vuoden 2020 lopussa
- Tuotetaan erilaisia kirjallisia materiaaleja ammatillisen työn tueksi (ks. kohta 3.2.)
- Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta, sateenkaari-ihmisten perhesuhteista sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin.

Jäsenviestintä ja sisäinen yhteisöviestintä

- Uusien lakimuutosten viestintä jäsenille (uutiskirjeet, nettisivut, tiedotustilaisuudet, tietoiskut tapahtumien yhteydessä), vuonna 2021 erityisesti perhevapaiden uudistus, lapsenhuoltolain muutokset ja julkisten klinikoiden palvelut.
- Palveluviestinnän kehittäminen palvelukorien määrittelyn kautta*
- Perhettä suunnitteleville suunnattujen palveluiden (henkilökohtainen neuvonta, perhevalmennukset, miten lapsia tehdään -tilaisuudet ja nettisivujen ohjeet) kokonaisuuden tuotteistaminen, palvelumuotoilu ja järjestelmällinen viestintä. Palvelut ovat olemassa, mutta eivät ole kovin hyvin niiden sateenkaari-ihmisten tiedossa, joilla ei ole vielä lapsia, mutta haluaisivat joskus lapsiperheellistyä.
 - Nettisivuille oma osio *
 - Palvelumuotoilu ja markkinoinnin suunnittelu olemassa oleville neuvontapalveluille *
 - Viestintäsuunnitelma, visuaalinen ilme, printti- ja verkkomateriaalin graafinen taitto, mainosten suunnittelu*
 - Juttuideoiden tarjoaminen medialle neuvontapalveluiden kokonaisuudesta *
 - Tiedottaminen verkostojen ja sosiaalisen median kautta *
 - ”Sateenkaari-ihminen, haluatko lapsiperheellistyä?” (työnimi) -kampanja *
- Tapahtumakalenterin ja -viestinnän kehittäminen (yhdistys järjestää nykyisellään satoja tapahtumia vuodessa) *
- Perhesuhdekeskuksen viestinnässä korostetaan, että keskuksen toiminta on suunnattu kaikille sateenkaari-ihmisille ja heidän läheisilleen, ei vain lapsiperheellisille kuten yhdistyksen muu toiminta.
- Lisätään yhteydenpitoa paikallistiimien vapaaehtoisten kanssa julkaisemalla paikallistiimin uutiskirjettä. Uutiskirjeessä tuodaan näkyväksi työntekijöiden työskentelyä ja tiedotetaan ajankohtaisista asioista. Näin vapaaehtoiset kokevat tulevaisuutta paremmin huomioiduksi ja heillä on välineitä vastata osallistujaperheiden kysymyksiin.*

- Verkkovertaistoiminnan ja Hyvä Kysymys -palvelun viestinnän kehittäminen *
- Julkaistaan päätösluettelot hallituksen kokouksista

Viestintämateriaalit

Ammattilaisille suunnatut materiaalit kuvattu luvussa 3. ja perheille/suunnittelijoille suunnatut materiaalit kuvattu luvussa 4. Tässä ainoastaan viestintään ja markkinointiin tarkoitetut materiaalit.

- Suurelle yleisölle suunnattu tiedotus sateenkaariperheistä: kouluihin ja varhaiskasvatukseen jaettavaa materiaalia (paperi, videot, some, valokuvat), jota sateenkaariperheiden lapset voisivat myös itsekin halutessaan jakaa*
- Markkinointimateriaalit: esimerkiksi prideille ja muihin tapahtumiin paperisia sateenkaarilippuja, joiden takana mainostetaan esimerkiksi nettisivujen Miten lapsia tehdään -osiota tai yhdistyksen neuvonta- ja tukipalveluita.

7.2. Sateenkaariperheitä ja perhettä suunnittelevia koskevan tiedon kerääminen

Sateenkaariperheiden ja perhettä suunnittelevien oikeuksiin, mahdollisuuksiin ja hyvinvointiin liittyä edelleen lukuisia asioita ja tekijöitä, joita ei tunneta.

Tavoitteet

Yhdistyksen toiminta perustuu tutkittuun tietoon kohderyhmän tarpeista. Ammatillisen työn kehittäminen ja lainsäädäntöön ja palvelujärjestelmään vaikuttaminen priorisoidaan selvitysten mukaisesti olennaisimpiin ja kiireellisimpiin asioihin.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Kysely kaikille kohderyhmille tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutumisesta yhdistyksen kaikessa toiminnassa toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työstämiseksi.
- Kysely perheille äitiyden tunnistamisen sujumisesta neuvolan ja lastenvalvojan vastaanotoilla
- Kysely perheille uuden lapsenhuoltolain uusien mahdollisuuksien (esim. sosiaalisen vanhemman tapaamisoikeus, oheishuoltajuudesta sopiminen) käyttöönotosta perheissä.
- Kysely apila-, uus- ja kumppanuusvanhempien perheille useamman juridisen vanhemman mahdollisuudesta ja sen todennäköisestä käyttämisestä
- Mahdollisia muita aiheita, joista kyselyitä voisi olla tarkoituksenmukaista tehdä, ovat sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset ja mahdollisesti myös myöhäisheränneiden perhetilanteet

7.3. Jäsenpalvelujen kehittäminen

Yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut taas hetkellisen notkahduksen jälkeen ja jäseniä on noin tuhat. Toimintansa kautta yhdistys tavoittaa satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Kyselyiden mukaan suuri osa toimintaan osallistuvista ei ole jäseniä.

Tavoitteet

Jäsenet kokevat, että he ovat osa tärkeää kansalaisliikettä, ja haluavat tukea yhdistyksen tavoitteiden toteutumista pysymällä yhdistyksen jäsenenä. Ne jäsenet, jotka osallistuvat yhdistyksen toimintaan, saavat riittävät ja oikea-aikaiset tiedot toiminnasta. Jäsenyyteen liittyvät prosessit sujuvat nopeasti ja ilman virheitä. Jäseneksi liittyminen on houkuttelevaa ja helppoa. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvaa.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Lähetetään kaikille uusille jäsenille kattava uuden jäsenen tieto- ja materiaalipaketti
- Jatketaan jäsenhankinnan tehostamista
- Aktivoidaan paikallistiimejä jäsenhankintaan

7.4. Hyvä hallinto varmistaa toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden

Yhdistyksen toiminnan suuntauksista päättää yhdistyksen yleinen kokous, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Toimintasuunnitelman toteuttamisesta vastaa hallitus, jota johtaa puheenjohtaja. Hallitus kokoontuu 6-8 kertaa vuodessa. Hallituksen esittelijänä toimii toiminnanjohtaja. Yhdistyksen hallintoa ohjaa vuonna 2013 vahvistettu johtosääntö, joka sisältää myös henkilöstöhallinnon ohjeet. Johtosääntö on tarkennettu viimeksi 2020. Muita ohjaavia asiakirjoja ovat taloussääntö (sisältää matkustussäännön), palkkalinjaus (vahvistettu 2020) sekä paikallistoiminnan tavoitteet ja määrärahojen myöntämisen kriteerit (päivitetty 2019).

Tavoitteet

Huolehditaan, että yhdistyksen hallinto tukee suunnitelmallista ja tehokasta perustehtävän toteuttamista ja tarkkaa taloudenpitoa. Hyvä hallinto huomioi kaikki yhdistyksen toimijat, jäsenet, osallistujat ja asiakkaat yhdenvertaisesti.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Työstetään yhdistyksen strategia 2030 hallituksen vahvistaman prosessin mukaisesti
- Työstetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma yhdenvertaisen työnantajuuden tueksi. Aloitetaan myös toiminnallisen TAYV-suunnitelman työstäminen.
- Valmistaudutaan mahdolliseen intersektionaalisuusteemaan vuonna 2022 tekemällä tarvittavia kyselyitä ja suunnitelmia
- Järjestetään kevätkokous la 27.3. paikallistoiminnan kehittämispäivien yhteydessä Kuopiossa.
- Syyskokous järjestetään la 6.11. yhdistyksen toimistolla Helsingissä osana Syksyn toimintapäivää, joka sisältää oman ohjelman paikallistiimien vapaaehtoisille ja avointa ohjelmaa jäsenperheille lapsineen.

Seuranta ja arviointi

Sateenkaariperheet ry:n hallitus ja vuosikokous seuraavat toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista raportoinnin sekä toimintakertomusten ja -suunnitelmien avulla. Hallituksen asettamat työryhmät kehittävät ja valvovat tavoitteiden toteutumista. Työntekijät raportoivat hallitukselle toiminnan toteutumisesta. Keskeisimmille toiminnoille laaditaan tarkennetut toimintasuunnitelmat. Keskeisimmistä toiminnoista, osallistujamääristä ja yhteydenotoista pidetään kirjaa ja seurataan kysynnän kehittymistä. Jäsenistölle tehdään joka toinen vuosi jäsenkysely, jolla kartoitetaan jäsenten toiveita, tarpeita ja kokemuksia yhdistyksen toiminnassa mukanaolosta. Leireistä ja perhevalmennuksista kerätään aina palaute osallistujilta. Vaikuttamistoimintaa arvioidaan yhteistyössä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa. Kaikkien hankkeiden toteutumista arvioidaan Suunta-työkalun avulla.

Henkilöstö

Jos kaikki haetut ja haettavat rahoitukset toteutuvat, vuoden 2021 lopussa yhdistys työllistää 13 työntekijää, joista kolme hanketyöntekijöitä. Perhesuhdekeskukseen rekrytoidaan kolmas työntekijä. Lisäksi yleisavustettuun perustoimintaan rekrytoidaan neljäs vakituinen työntekijä erityisasiantuntijan työnkuvalla. Haettu Paikka auki -hanke työllistää yhden ja haettava kumppanuusvanhemmuushanke kaksi työntekijää.

Työntekijöiden osaamista ja jaksamista tuetaan säännöllisellä koulutuksella ja virkistyspäivillä. Esimiestyötä tuetaan johtosäännöllä, joka sisältää henkilöstöohjeen, sekä vuonna 2020 käynnistetyn esihenkilötyöryhmän toiminnalla. Palkkausta kehitetään vuonna 2020 vahvistetulla palkkalinjauksella. Työyhteisön toimintaa kehitetään vuonna 2021 työstettävällä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla. Toteutetaan työterveyshuoltoa yhteistyössä Terveystalon kanssa työterveyshuollon toimintasuunnitelman pohjalta. Tarjotaan koko henkilöstölle yleislääkäritasoinen sairaanhoito sekä liikunta- ja kulttuurisetelit.

Toimitilat

Sateenkaariperheet ry:n toimitilat sijaitsevat Helsingissä, Hämeentie 29. Toimitila on 230 neliön kokoinen ja koostuu kahdeksasta työhuoneesta ja kahdesta ryhmätilasta. Toimitilassa on riittävästi tilaa myös tuleville toiminnoille. Kartoitetaan mahdollisuuksia siirtä esteettä toimitiloihin.

Talous

Yhdistyksen rahoitus perustuu pääosin veikkausvoittovaroihin. Yhdistyksessä pitkään toimineet OKM:n rahoittamat hankkeet päättyivät vuonna 2018. Muita rahoittajia ovat Kansan sivistystyön liitto, ulkoministeriö sekä Helsingin, Turun ja Tampereen kaupungit. Kaupunkien avustukset ovat nousseet tasaista tahtia. Tuottoja saadaan lisäksi osallistumismaksuina, lähinnä leiritoiminnasta. Näillä tuotoilla katetaan osa leirikeskusten perimistä maksuista. Oman varainhankinnan tuotot ovat jäsenmaksuja, lahjoituksia ja pienehköjä tarvikemyynnin tuottoja. Viime aikoina myös yritysyhteistyötä on aloitettu varoivaisesti. Oma varainhankintaa on tehty myös Facebookissa yhteistyössä Seta ry:n kanssa.

Vuoden 2021 budjetissa varsinaisen toiminnan kaikki kulut ovat 900 000 euroa. Yleisavusteisen perustoiminnan kulut ovat 342 000 euroa. Perustoiminnan kuluja on lisätty neljännen vakituisen työntekijän palkka- ja sivukuluihin sekä lisääntyneisiin toimisto- ja hallintokuluihin yhteensä 60 000 euroa. Stealta haetaan korotusta yleisavustukseen näiden kulujen kattamiseksi.

Toimenpiteet vuonna 2021:

- Talouden seuranta toteutetaan vuosittain vahvistettavan taloussäännön mukaisesti.
- Paikallistoiminnan määrärahat jaetaan ja niiden käyttöä valvotaan vuonna 2019 vahvistettujen kriteerien perusteella
- Hallitus nimittää kaksi tositetarkastajaa parantamaan omavalvontaa

Toimintasuunnitelma vuodelle 2021

Toimintasuunnitelma toimii STEAlle osoitettua toiminta-avustushakemusta täydentävänä ja tarkentavana suunnitelmana vuodelle 2021. Toiminnan kokonaisuus sekä pitkän aikavälin tavoitteet on määritelty kattavasti kyseisessä hakemuksessa.

Monimuotoiset perheet -verkosto

Monimuotoiset perheet -verkosto on kymmenen perhejärjestön yhteistyöverkosto. Järjestöjä yhdistää se, että kaikkien kohderyhmät poikkeavat jollain tavalla oletetusta perheestä. Järjestöjen yhteenlasketut kohderyhmät edustavat yli 1/3 kaikista suomalaisista perheistä.

Kaikilla verkoston jäsenjärjestöillä on jotakin huomautettavaa siitä, kuinka suomalainen lainsäädäntö, palvelujärjestelmä ja työelämä huomioivat perheiden monimuotoisuuden. Verkoston yhteistä vaikuttamistyötä toteuttamaan on palkattu kolme työntekijää.

Monimuotoiset perheet -verkostossa ovat mukana Adoptioperheet ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Familia ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Verkoston toiminnalle myönnettiin vuoden 2020 alusta lähtien ensimmäistä kertaa pysyvä toiminta-avustus. Toiminnan keskiössä on jatkossakin verkostomainen vaikuttamistyö, kuten pysyvää toimintaa edeltäneiden hankekausien (2013–2019) aikana. Toimintaa rahoittaa STEA.

Tarkoitus

Monimuotoiset perheet -verkosto lisää yhteiskunnallista ymmärrystä perheiden monimuotoisuudesta tiedon ja vaikuttamisen keinoin. Verkosto kokoaa ja vie tietoa monimuotoisten perheiden tarpeista poliittisen päätöksenteon, palvelujärjestelmän sekä työelämän kehittämisen tueksi.

Tavoitteet

Monimuotoiset perheet -verkoston tavoitteena on edistää monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuutta lainsäädännössä, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä työelämässä. Verkoston toiminnan tavoitteena on, että monimuotoisten perheiden tarpeet näkyvät poliittisessa päätöksenteossa sekä työn ja perheen yhteensovittamisen käytäntöjä kehitettäessä. Tavoitteena on lisäksi vahvistaa perheitä kohtaavien ammattilaisten osaamista ja varmistaa, että palvelujärjestelmää kehitetään monimuotoiset perheet huomioiden.

Vaikuttamistyön tueksi on laadittu erilliset vaikuttamistyön tavoitteet sekä valtakunnalliselle että kuntapolitiikan tasolle.

Monimuotoiset perheet -verkosto koostaa tietoa yhteiskunnallisista muutostarpeista erilaisiin perhetilanteisiin liittyen ja vie tätä tietoa kohdennetusti poliittisille päättäjille sekä palvelujärjestelmän ja työelämän kehittäjille. Samalla verkosto vahvistaa jäsenjärjestöjensä itsenäistä vaikuttamistyön osaamista ja asiantuntija-asemaa. Verkoston toiminta vuonna 2021 perustuu vuosina 2017–2018 tehdyille strategiatyölle sekä STEAn hakemukseen vuosille 2020–2021 tehdyille toiminnan kaksivuotissuunnitelmalle.

Verkosto tekee aktiivista poliittista vaikuttamistyötä ja käy keskustelua monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuutta parantavista lainsäädäntömuutoksista. Verkoston työntekijät osallistuvat lakihankkeita valmisteleviin työryhmiin sekä tuottavat lausuntoja ajankohtaisiin laki- ja kehittämishankkeisiin sekä työmarkkinakysymyksiin. Verkosto osallistuu puoluekokouksiin, puolueristeilyille ja muihin puolueiden tilaisuuksiin pyydettyinä asiantuntijana sekä näytteilleasettajana.

Verkosto vaikuttaa sosiaaliturvajärjestelmän uudistukseen sekä seuraa aktiivisesti sosiaali- ja terveystalouden uudistusta siltä osin, kun se koskee lasten ja perheiden palveluja. Verkosto vaikuttaa kansallisen lapsistrategian valmistelutyöhön, jotta lapsen monimuotoiset perhesuhteet huomioitaisiin myös lapsistrategiassa. Verkosto on mukana perheitä kohtaavien ammattilaisten valtakunnallisilla kehittämispäivillä, messuilla ja seminaareissa näytteilleasettajana tai pyydettyinä puhujana. Verkoston työntekijät kouluttavat ammattilaisia.

Verkosto kerää ja koostaa tietoa työn ja perheen yhteensovittamisen haasteista. Verkosto tekee yhteistyötä työmarkkinakeskusjärjestöjen, ammattiliittojen, työelämän tutkijoiden ja työterveyslaitoksen kanssa tiedon levittämiseksi monimuotoisten perheiden erityistarpeista.

Verkosto jatkaa vuonna 2020 käynnistettyjä pilottikokeiluja ammattiliitto PROn, Insinööriliiton sekä PAM:n kanssa. Kokeilut tähtäävät siihen, että järjestökentällä tunnistetaan ja opitaan vaikuttavia keinoja edistää työn ja perheen yhteensovittamista monimuotoiset perheet huomioiden sekä siihen, että näitä teemoja saadaan eteenpäin myös työmarkkinajärjestöjen toiminnassa.

Verkoston työ toteutetaan pääosin kolmen työntekijän voimin. Jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajista koostuva johtoryhmä vastaa poliittisten viestien muodostamisesta sekä toiminnan seurannasta ja arvioinnista yhdessä työntekijöiden kanssa. Ammattilaisten kehittämispäivillä, messuilla, puoluekokouksissa ja muissa tapahtumissa verkostoa edustavat joko verkoston työntekijät tai jäsenjärjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset.

Vuonna 2021 toiminnassa toteutetaan seuraavia toimia:

- Edistetään aloitteellisesti verkoston poliittisia tavoitteita vuosille 2019–2023
- Toteutetaan kuntavaalikampanja
- Muodostetaan maakuntavaalitavoitteet, mikäli näyttää mahdolliselta, että maakuntavaalit järjestetään vuonna 2022.

- Pyritään tapaamaan valittuja kaupunginvaltuustojen valtuustoryhmiä verkoston järjestöjen kotikaupungeissa Helsingissä, Tampereella sekä Jyväskylässä keväällä 2021
- Osallistutaan puoluekokouksiin
- Haastetaan puolueiden jäseniä tekemään puoluekokousaloitteita verkostolle tärkeistä teemoista
- Osallistutaan lakihankkeiden valmisteluun (perhevapaaudistus, soteuudistus, sosiaaliturvan uudistus, lasten vuoroasumiseen liittyvät uudistukset)
- Lausutaan keskeisistä lakihankkeista ja osallistutaan valiokuntakuulemisiin
- Koulutetaan noin 1000 perheitä kohtaavaa ammattilaista
- Osallistutaan perheitä kohtaavien ammattilaisten kehittämispäiville, messuille ja seminaareihin (tapahtumien määrää ei tässä kohtaa määritellä tarkasti, sillä korona saattaa vaikuttaa näiden järjestämiseen vielä määrittelemättömän ajan)
- Tuotetaan ammattilehtiin artikkeleita monimuotoisia perheitä koskevista teemoista
- Tuotetaan materiaaleja monimuotoisten perheiden erityistilanteista työelämän toimijoiden käyttöön
- Jatketaan pilottikokeiluja ammattiliitto PRO:n, Insinööriliiton sekä PAM:n kanssa erilaisten perheiden työelämähaasteisiin liittyvän tiedon muotoilemiseksi työehtosopimukseen sopivaan konkreettiseen muotoon
- Koulutetaan 100 ammattiliittojen ja työmarkkinajärjestöjen työntekijää
- Toteutetaan viestinnällinen kampanja työelämän haasteista monimuotoisten perheiden kannalta
- Toimitaan Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon kasvatus- ja perheasiain neuvottelukunnassa jäsenenä (toimikausi 2020-2024)
- Ylläpidetään monimuotoiset perheet -tutkijaverkoston
- Tehdään yhteistyötä eri tutkimushankkeiden kanssa monitieteisen tutkimustiedon lisäämiseksi perheiden monimuotoisuudesta
- Toimitaan osana Perheet keskiöön -hankkeen (Lastensuojelun Keskusliitto 2018–2021) perhekeskustoiminnan kehittämisen foorumia
- Julkaistaan jäsenjärjestöille suunnattu uutiskirje kolme kertaa vuodessa
- Järjestetään verkoston järjestöjen hallituksille yhteinen tapaaminen 21.8.2021

Arviointi

Toiminnan seurannasta ja arvioinnista vastaavat verkoston työntekijät yhdessä jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajista koostuvan johtoryhmän kanssa. Arviointi toteutetaan systemaattisena osana toimintaa ja siitä raportoidaan johtoryhmälle neljä kertaa vuodessa ja rahoittajalle raportoinnin yhteydessä. Verkoston toimintaa kehitetään jatkuvasti arvioinnista saatujen tulosten ja kehitysehdotusten pohjalta.

Hallinto ja talous

Monimuotoiset perheet -verkostossa ylintä päätäntävaltaa käyttää jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajista koostuva johtoryhmä. Johtoryhmä

kokoontuu vuoden 2021 aikana neljä kertaa. Toiminnan hallinnoijana toimii yksi verkoston jäsenjärjestöistä, Sateenkaariperheet ry.

Monimuotoiset perheet -verkoston toteuttamalle toiminnalle on myönnetty STEAn kohdennettu toiminta-avustus vuosille 2020–2021. Muuta rahoitusta verkostolla ei ole.

Verkoston budjetti vuodelle 2020 oli noin 300 000€. Budjetti vuodelle 2021 on noin 270 000€.

